జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు లేరు. ఆరంభవాదం, పరిణామవాదం, వివర్తవాదం

1. అద్వైతం అంటే ఏమిటి? “జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు లేరు” అని అద్వైతం సిద్ధాంతం ఎందుకు చేసింది?

అద్వైతం అంటే ఏమిటి?

అద్వైతం అనే పదానికి "రెండు కానిది" లేదా "రెండవది లేనిది" అని అర్థం. ఇది భారతీయ తత్వశాస్త్రంలోని ఒక ముఖ్యమైన వేదాంత శాఖ. దీని ప్రధాన ప్రతిపాదకుడు **ఆదిశంకరాచార్యులు.** అద్వైతం బోధించే అంతిమ సత్యం ఏమిటంటే, **బ్రహ్మం లేదా పరమాత్మ మాత్రమే సత్యం, మిగిలినదంతా మిథ్య**, మరియు **జీవాత్మ బ్రహ్మం నుండి భిన్నమైనది కాదు, అదే బ్రహ్మం.**

అద్వైతం యొక్క ప్రధాన సూత్రాలు:

1. **బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్య:** బ్రహ్మం మాత్రమే సత్యమైనది, నిత్యమైనది. ఈ కనిపించే జగత్తు (ప్రపంచం) మిథ్య. 'మిథ్య' అంటే పూర్తిగా లేనిది (శూన్యం) కాదు, అది అవాస్తవం కూడా కాదు. దీని అర్థం అది **మారుతుంది, అనిత్యమైనది, మరియు స్వతంత్ర ఉనికి లేనిది**. అది బ్రహ్మంపై ఆధారపడి ఉంటుంది, మరియు అజ్ఞానం వల్ల మాత్రమే నిజంగా ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది.
2. **జీవో బ్రహ్మైవ నాపరః:** జీవుడు (వ్యక్తిగత ఆత్మ) బ్రహ్మం నుండి వేరు కాదు. జీవుడు తన అజ్ఞానం వల్ల తాను పరిమితమైన శరీరమని, మనస్సని భావిస్తాడు. ఈ అజ్ఞానం తొలగిపోయినప్పుడు, జీవుడు తన నిజమైన స్వభావం బ్రహ్మమే అని తెలుసుకుంటాడు.

"జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు లేరు" అని అద్వైతం సిద్ధాంతం ఎందుకు చేసింది?

ఈ వాక్యం అద్వైతం యొక్క లోతైన సత్యాన్ని సూచిస్తుంది, కానీ దీనిని జాగ్రత్తగా అర్థం చేసుకోవాలి. అద్వైతం **"జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు పూర్తిగా లేరు, శూన్యం" అని చెప్పడం లేదు.** బదులుగా, అవి **పరమార్థ సత్యం (Absolute Reality)** దృష్ట్యా **వేర్వేరుగా, స్వతంత్ర ఉనికితో లేవు** అని చెబుతుంది. అంటే, అవి బ్రహ్మానికి భిన్నంగా లేవు, బ్రహ్మమే వాటి రూపంలో వ్యక్తమవుతోంది.

దీని వెనుక ఉన్న కారణాలను విశ్లేషిద్దాం:

1. **అద్వితీయ బ్రహ్మ సిద్ధాంతం:**

- అద్వైతం ప్రకారం, బ్రహ్మం అనేది **నిర్గుణం (గుణాలు లేనిది), నిరాకారం (రూపం లేనిది), అచలం (మార్పు లేనిది), నిత్యం (ఎప్పటికీ ఉండేది), శుద్ధం (పరిశుద్ధమైనది), బుద్ధం (జ్ఞాన స్వరూపం), ముక్తం (బంధాలు లేనిది).** అది కాలానికి, దేశానికి, వస్తువులకు అతీతం.
- ఒకవేళ జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు బ్రహ్మం నుండి వేర్వేరుగా, స్వతంత్రంగా ఉన్నట్లయితే, అప్పుడు బ్రహ్మం **అద్వితీయం** కాలేదు, దానికి **రెండవది** (లేదా మూడవది, నాలుగవది) ఉన్నట్లవుతుంది. ఇది అద్వైతం యొక్క మూల సూత్రానికి విరుద్ధం.
- కాబట్టి, బ్రహ్మం నిజంగా అద్వితీయం కావాలంటే, దాని నుండి వేరుగా ఏదీ నిజంగా ఉండకూడదు.

2. **మాయ సిద్ధాంతం:**
   - అయితే, మనం జీవులను, జగత్తును, ఈశ్వరుడిని అనుభవిస్తున్నాం కదా? దీనికి అద్వైతం **మాయ** అనే భావనను ప్రవేశపెడుతుంది.
   - **మాయ** అనేది బ్రహ్మం యొక్క శక్తి. ఇది **సత్ (ఉన్నది) కాదు, అసత్ (లేనిది) కాదు, సదసద్విలక్షణ (ఉన్నది, లేనిది అనే రెండింటికీ భిన్నమైనది).** ఇది అజ్ఞానం వల్ల బ్రహ్మంపై ఆరోపించబడిన ఒక శక్తి, దీని ద్వారానే జగత్తు, జీవుడు, ఈశ్వరుడు వంటివి కనిపిస్తాయి.
   - **తాడు-పాము ఉదాహరణ:** చీకటిలో ఒక తాడును చూసి పాము అనుకోవడం. ఇక్కడ పాము నిజంగా లేదు, కానీ అజ్ఞానం వల్ల కనిపిస్తుంది. పాము 'లేదు' అని చెప్పడం, అది అసలు శూన్యం అని కాదు, అది 'పాము' అనే పేరు-రూపం నిజం కాదని అర్థం. తాడును తెలుసుకున్న తర్వాత పాము అనే భ్రమ తొలగిపోతుంది.
   - అదేవిధంగా, అజ్ఞానం (మాయ) కారణంగా బ్రహ్మంపై జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు అనే భేదాలు ఆరోపించబడ్డాయి. జ్ఞానం లభించినప్పుడు, ఈ భేదాలు కేవలం భ్రమలని, అంతిమంగా బ్రహ్మం ఒక్కటే సత్యమని తెలుస్తుంది.
3. **మూడు రకాల సత్యాలు:** అద్వైతం మూడు రకాల సత్యాలను వివరిస్తుంది:

- **పరమార్థ సత్యం (Absolute Reality):** ఇది బ్రహ్మం మాత్రమే. ఇక్కడ ఎటువంటి భేదం లేదు, ద్వైతం లేదు. ఇది నిత్యం, సత్యం. ఈ స్థాయిలో జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు వేరుగా లేరు.
- **వ్యవహారిక సత్యం (Empirical Reality):** ఇది మనం రోజువారీ జీవితంలో అనుభవించే ప్రపంచం. ఇక్కడ జీవులు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు నిజంగా ఉన్నట్లు కనిపిస్తారు. వ్యవహారికంగా, అవి పనిచేస్తాయి, అనుభవించబడతాయి. ఈ స్థాయిలో కర్మలు, ధర్మం, భగవంతుని ఆరాధన వంటివి వాస్తవమైనవి.
- **ప్రాతిభాసిక సత్యం (Apparent Reality):** ఇది కేవలం భ్రమ, కల, లేదా తాడును పాముగా భావించడం వంటిది. ఇది కేవలం చూసినంతసేపు మాత్రమే నిజం.

"జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు లేరు" అనే సిద్ధాంతం **పరమార్థ సత్యం** దృష్ట్యా చెప్పబడింది. వ్యవహారిక స్థాయిలో అవి ఉన్నాయి. కానీ అవి స్వతంత్రంగా లేవు, అవి బ్రహ్మమే మాయా శక్తి ద్వారా వ్యక్తమైన రూపాలు.

4. **అవస్థా త్రయ వివేకం:**
   - **జాగ్రత్ (మేల్కొన్న స్థితి):** ఇక్కడ జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు వేర్వేరుగా కనిపిస్తారు.
   - **స్వప్నం (కలలు):** ఇక్కడ జీవుడు తన మనస్సుతో ఒక జగత్తును సృష్టిస్తాడు. ఆ కలలోని జగత్తు అప్పటికి నిజంగా ఉంటుంది, కానీ మేల్కొన్న తర్వాత అది మిథ్య అని తెలుస్తుంది.
   - **సుషుప్తి (గాఢ నిద్ర):** ఈ స్థితిలో జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు అనే భేదాలు ఉండవు. కేవలం ఆనందం మాత్రమే అనుభవంలోకి వస్తుంది.
   - ఈ మూడు అవస్థలకు అతీతమైన **తురీయం** అనే నాలుగో స్థితియే బ్రహ్మం. ఈ స్థితిలో ఎటువంటి భేదమూ లేదు.

"జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు లేరు" అంటే, వారు తురీయ స్థితిలో (బ్రహ్మానుభూతిలో) వేరుగా ఉండరు, ఎందుకంటే అంతా బ్రహ్మమే.

ముగింపు

కాబట్టి, అద్వైతం **"జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు లేరు"** అని చెప్పినప్పుడు, అది వాటిని పూర్తిగా శూన్యం అనడం లేదు. బదులుగా, వాటికి బ్రహ్మం నుండి వేరైన, స్వతంత్రమైన, నిత్యమైన ఉనికి లేదని

చెబుతుంది. అవి బ్రహ్మమే తన మాయాశక్తి ద్వారా ప్రదర్శించే రూపాలు. పరమార్థ స్థాయిలో, బ్రహ్మం ఒక్కటే సత్యం, అద్వితీయం. ఈ సత్యాన్ని తెలుసుకోవడం ద్వారానే మోక్షం లభిస్తుంది.

2. జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు 3 కూడా స్వతంత్రంగా లేరు, ఒకదానిమీద మరొకటి పరస్పరం ఆధారపడి ఉన్నారు.

మీరు **జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు** - ఈ మూడింటి మధ్య సంబంధం గురించి, ముఖ్యంగా అవి స్వతంత్రంగా లేవని, ఒకదానిపై ఒకటి పరస్పరం ఆధారపడి ఉన్నాయని చెప్పిన విషయం చాలా లోతైనది. ఇది **అద్వైత వేదాంతం** యొక్క ప్రధానమైన దృక్పథాన్ని సూచిస్తుంది, అయినప్పటికీ కొన్ని ఇతర వేదాంత దర్శనాలలో కూడా ఈ రకమైన పరాధీనత భావనలు కనిపిస్తాయి.
మీరు చెప్పిన అంశాన్ని విశ్లేషిద్దాం:

జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు: పరస్పర పరాధీనత (అద్వైత దృష్టికోణం నుండి)

అద్వైత వేదాంతం ప్రకారం, **పరమార్థ స్థాయిలో బ్రహ్మం మాత్రమే సత్యం, అద్వితీయం.** జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు అనేవి **వ్యవహారిక స్థాయిలో** మాత్రమే కనిపిస్తాయి. ఈ వ్యవహారిక స్థాయిలో కూడా, అవి ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడి ఉన్నాయని అద్వైతం అంగీకరిస్తుంది, అయితే అంతిమంగా ఈ మూడింటికీ ఆధారం **బ్రహ్మమే.**
ఈ పరస్పర ఆధారపడటాన్ని వివిధ కోణాల నుండి చూద్దాం:

1. **జీవుడు జగత్తుపై ఆధారపడి ఉన్నాడు:**
    - **అనుభవానికి:** జీవుడు తన అనుభవాలను (సుఖం, దుఃఖం, జ్ఞానం) పొందడానికి జగత్తు (ప్రపంచం) అవసరం. ఇంద్రియాలు బాహ్య వస్తువులతో సంపర్కం లేకుండా అనుభవాలను పొందలేవు.
    - **శరీర ధారణకు:** జీవుడికి ఒక శరీరం అవసరం, మరియు ఈ శరీరం జగత్తులోని పంచభూతాలతో (భూమి, నీరు, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశం) నిర్మితమై ఉంటుంది. ఆహారం, నీరు, గాలి వంటివి జగత్తు నుండి లభిస్తాయి.

- **కార్యకలాపాలకు:** జీవుడు తన కోరికలను తీర్చుకోవడానికి, కర్మలను చేయడానికి జగత్తు ఒక రంగస్థలం.

2. **జగత్తు జీవుడిపై ఆధారపడి ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది (జ్ఞాన స్థాయిలో):**
   - **అనుభవానికి సాక్షిగా:** జగత్తు ఉనికి జీవుడి అనుభవం ద్వారానే తెలుస్తుంది. జీవుడు లేకుండా జగత్తును ఎవరు అనుభవిస్తారు? కలలు, సుషుప్తిలో జగత్తు అంతర్ధానం కావడం దీనికి ఉదాహరణ.
   - **మిథ్యగా:** అద్వైతం ప్రకారం, జగత్తు అనేది జీవుడి అజ్ఞానం (మాయ) వల్ల బ్రహ్మంపై ఆరోపించబడినది. జీవుడి అజ్ఞానం లేకపోతే, జగత్తు వేరుగా కనిపించదు, బ్రహ్మంగానే అనుభవించబడుతుంది.
   - **కర్మఫలాలకు:** జీవుల కర్మలను అనుభవించడానికి, ఫలాలను ఇవ్వడానికి జగత్తు ఒక వేదిక.

3. **ఈశ్వరుడు - జగత్తు మరియు జీవుడిపై ఆధారపడి ఉన్నట్లు కనిపిస్తాడు (సగుణ రూపంలో):**
   - **సృష్టి, స్థితి, లయ కారణం:** ఈశ్వరుడు సృష్టికర్త, పోషకుడు, సంహారకుడిగా వర్ణించబడతాడు. ఈ కార్యాలను నిర్వహించడానికి ఆయనకు జగత్తు, జీవులు అవసరం. జీవులు లేకపోతే ఈశ్వరుడు ఎవరికి సృష్టికర్త? జగత్తు లేకపోతే దేన్ని సృష్టిస్తాడు?
   - **మాయాశక్తితో అనుసంధానం:** ఈశ్వరుడు మాయాశక్తికి అధిపతి. మాయ ద్వారానే జగత్తు, జీవులు కనిపిస్తాయి. మాయ లేకపోతే, ఈశ్వరుడికి సృష్టికర్తగా, నియంత్రకుడిగా ఉన్న భావన ఉండదు.
   - **ఆరాధన కోసం:** భక్తులు ఈశ్వరుడిని ఆరాధిస్తారు. భక్తులు (జీవులు) లేకుండా ఈశ్వరుడికి ఆరాధ్యుడిగా ఉన్న గుర్తింపు ఉండదు.

4. **ఈశ్వరుడు జీవుడు మరియు జగత్తుకు ఆధారం (అన్నింటికీ మూలం):**
   - ఇది అత్యంత కీలకమైన సంబంధం. పైన చెప్పినవన్నీ వ్యవహారిక స్థాయిలో ఉన్న పరస్పర ఆధారపడటాలు. అయితే, ఈశ్వరుడు (లేదా సగుణ బ్రహ్మం) జీవులకు, జగత్తుకు **మూల కారణం.**
   - "ఈశ్వరుడి నుండి జీవులు మరియు జగత్తు ఆవిర్భవించాయి" అని శాస్త్రాలు చెబుతాయి. ఈశ్వరుడు లేకపోతే, జీవుడు, జగత్తు అనే భావనలే ఉండవు.

- అయితే, అద్వైతం ఇక్కడ ఒక అడుగు ముందుకు వెళ్లి, ఈశ్వరుడు కూడా అంతిమంగా నిర్గుణ బ్రహ్మం యొక్క మాయా కార్యమే అని చెబుతుంది.

అద్వైతంలో అంతిమ నిర్ధారణ:

ఈ పరస్పర ఆధారపడటాన్ని పరిశీలించిన తర్వాత, అద్వైతం అంతిమంగా ఒక నిర్ధారణకు వస్తుంది:

- **ఈ మూడింటికీ అతీతమైన, ఆధారమైన, స్వతంత్రమైన ఒకే సత్యం ఉంది, అదే బ్రహ్మం.**
- జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు అనేవి బ్రహ్మం నుండి వేరుగా, స్వతంత్రంగా లేవు. అవి బ్రహ్మమే మాయాశక్తి ద్వారా ప్రదర్శించే వేర్వేరు రూపాలు లేదా దృశ్యాలు.
- **అంతిమంగా, "ఏకం సత్" (సత్యం ఒకటే).**

కాబట్టి, **"ఒకటి కంటే ఎక్కువ వస్తువులు నిజంగా ఉన్నాయని నమ్మితే, మనసు బుద్ధి చచ్చినా మన వశం కావు. ఎందుకంటే అనేకత్వం వలన మనసు నిలకడగా ఉండదు కనుక."** అనే వాక్యం ఈ పరస్పర ఆధారపడటం, భేద దృష్టి యొక్క పరిమితిని స్పష్టం చేస్తుంది. ఈ భేదాలు, ఆధారపడటాలు, కదలికలు అన్నీ అంతిమంగా ఒకే అచలమైన బ్రహ్మంపై ఆరోపించబడినవి.

3. ఏ ఒక్కటి లేకపోయినా,మిగతా రెండింటి ఉనికి కూడా ప్రశ్నార్థకమవుతుంది.

మీరు **జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు** మధ్య ఉన్న పరస్పర ఆధారపడటాన్ని చాలా సూక్ష్మంగా మరియు లోతుగా వ్యక్తీకరించారు: **"ఏ ఒక్కటి లేకపోయినా, మిగతా రెండింటి ఉనికి కూడా ప్రశ్నార్థకమవుతుంది."** ఇది అద్వైత వేదాంతం యొక్క **వ్యవహారిక సత్యం (Empirical Reality)** దృక్కోణంలో అత్యంత ముఖ్యమైన పరిశీలన.

దీని అర్థం ఏమిటో విశ్లేషిద్దాం:

జీవ-జగత్-ఈశ్వరులు: త్రిమూర్తి యొక్క పరస్పర ఆధారపడటం

మీరు చెప్పిన ఈ భావనను ఒక్కొక్కటి లేకపోతే మిగతా రెండింటి పరిస్థితి ఎలా ఉంటుందో చూద్దాం:

1. **జీవుడు లేకపోతే...**

- **జగత్తు ఉనికి ప్రశ్నార్థకం:** జీవుడు లేకపోతే, ఈ ప్రపంచాన్ని ఎవరు అనుభవిస్తారు? ఎవరు చూస్తారు, వింటారు, స్పృశిస్తారు? ఒక అనుభవించేవాడు (experiencer) లేకపోతే, అనుభవింపబడేది (experienced) అయిన జగత్తు యొక్క ఉనికికి అర్థం ఉండదు. కలలలో, నిద్రలో జీవుడు లోపలికి వెళ్ళగానే, బాహ్య జగత్తు అనుభవంలో ఉండదు.
- **ఈశ్వరుడి ఉనికి ప్రశ్నార్థకం (సగుణ రూపంలో):** ఈశ్వరుడు జీవులకు కర్మఫలాలను ఇచ్చేవాడు, వారిని సృష్టించేవాడు, పాలించేవాడు. జీవులే లేకపోతే, ఈశ్వరుడు ఎవరికి సృష్టికర్త? ఎవరికి రక్షకుడు? ఈశ్వరుని "ఈశ్వరత్వం" జీవుల ఉనికిపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

2. **జగత్తు లేకపోతే...**
   - **జీవుడు ఉనికి ప్రశ్నార్థకం (దేహధారణలో):** జీవుడికి ఒక దేహం కావాలి, అనుభవాలు కావాలి. జగత్తు లేకపోతే, దేహానికి ఆధారం లేదు, అనుభవించడానికి వస్తువులు లేవు, కర్మలు చేయడానికి రంగస్థలం లేదు. జీవుడికి బాంధవ్యం, అనుభవం ఉండవు.
   - **ఈశ్వరుడి ఉనికి ప్రశ్నార్థకం (సగుణ రూపంలో):** ఈశ్వరుడు జగత్తును సృష్టిస్తాడు, స్థిరపరుస్తాడు, లయం చేస్తాడు. జగత్తు లేకపోతే ఈశ్వరుడికి సృష్టి, స్థితి, లయ కారకత్వం అనే గుర్తింపు ఉండదు.
3. **ఈశ్వరుడు లేకపోతే...**
   - **జీవుడు, జగత్తుల ఉనికి ప్రశ్నార్థకం (మూలకారణంగా):** ఈశ్వరుడు (సగుణ బ్రహ్మం) జీవులు మరియు జగత్తుకు మూలకారణం, వాటిని సృష్టించి, పాలించే నియంత్రణ శక్తి. ఈశ్వరుడు లేకపోతే, సృష్టికి ఒక నిమిత్త కారణం (efficient cause) ఉండదు, జీవులకు ఒక పాలకుడు ఉండడు. వేదాంత దృక్పథంలో, ఈశ్వరుడు ఈ ప్రపంచాన్ని నడిపించే ఒక వ్యవస్థీకృత శక్తి.

<u>అద్వైతం యొక్క అంతిమ దృష్టి:</u>

మీరు చెప్పిన ఈ **పరస్పర పరాధీనత** అనేది అద్వైత వేదాంతంలో **వ్యవహారిక సత్యం (Empirical Reality)** స్థాయిలో అంగీకరించబడుతుంది. మనం రోజువారీ జీవితంలో చూసే ప్రపంచంలో, జీవులు,

జగత్తు, ఈశ్వరుడు ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడి ఉన్నట్లు కనిపిస్తాయి. ఒక రకంగా చూస్తే, ఈ మూడింటిని విడదీసి చూడలేము.

అయితే, అద్వైతం అంతిమంగా ఈ పరస్పర ఆధారపడటాన్ని కూడా దాటిపోతుంది:

- ఈ మూడూ (జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు) వాస్తవానికి ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడి ఉన్నట్లు కనిపించినా, వాటికన్నిటికీ మూలం, ఆధారం, మరియు అంతిమ సత్యం **బ్రహ్మం మాత్రమే**.
- అవి బ్రహ్మం నుండి వేరుగా, స్వతంత్రంగా లేవు. అవి బ్రహ్మం యొక్క మాయాశక్తి ద్వారా ప్రదర్శించబడే రూపాలు లేదా భావనలు మాత్రమే.
- **పరమార్థ సత్యం (Absolute Reality)** దృక్కోణంలో, ఈ మూడూ (జీవ-జగత్-ఈశ్వరుడు) వేర్వేరుగా లేవు, అంతా బ్రహ్మమే. ఒక తాడు-పాము ఉదాహరణలో, పాము అనేది తాడుపై ఆరోపించబడిన భ్రమ. పాముకు స్వతంత్ర ఉనికి లేదు. అలాగే, జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు అనే భేదాలు బ్రహ్మంపై ఆరోపించబడినవి మాత్రమే.

ఈ వివరణ, అద్వైతం యొక్క లోతైన సూత్రాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఒక అద్భుతమైన ప్రారంభ బిందువును అందిస్తుంది.

4. అద్వైత సిద్ధాంతం ప్రకారం: ఇవి ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు.

మీరు అద్వైత సిద్ధాంతం గురించి ఒక అత్యంత సూక్ష్మమైన మరియు కీలకమైన వాక్యాన్ని ప్రస్తావించారు: **"ఇవి ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు."** ఇది అద్వైతంలోని **'మిథ్యాత్వం'** అనే భావనను స్పష్టంగా సూచిస్తుంది.

మిథ్యాత్వం: "సదసద్విలక్షణత్వం"

అద్వైత వేదాంతం ప్రకారం, ఈ కనిపించే **జగత్తు (ప్రపంచం), జీవుల పరిమిత రూపాలు, మరియు సగుణ ఈశ్వరుని రూపాలు...** ఇవి ఏవీ **'సత్'** (నిత్యమైన, సంపూర్ణమైన ఉనికి గలవి) కావు, అలాగే పూర్తిగా **'అసత్'** (లేనివి, శూన్యమైనవి) కావు. ఈ స్థితిని **'సదసద్విలక్షణత్వం'** అని అంటారు – అనగా 'ఉన్నది, లేనిది' అనే రెండు భావనలకు భిన్నమైనది.

దీనిని అర్థం చేసుకోవడానికి కొన్ని ఉదాహరణలు మరియు వివరణలు చూద్దాం:

1. **'సత్' కాదు ఎందుకంటే:**
    - **అనిత్యత్వం:** ఏదైతే మారుతుందో, పుడుతుందో, నశిస్తుందో అది 'సత్' కాదు. జగత్తు నిరంతరం మారుతూ ఉంటుంది, పుడుతుంది, పెరుగుతుంది, నశిస్తుంది. కాబట్టి, అది శాశ్వతమైన 'సత్' కాదు.
    - **ఆధారపడటం:** జగత్తు బ్రహ్మంపై ఆధారపడి ఉంటుంది. స్వతంత్రమైన ఉనికి దానికి లేదు. స్వతంత్రంగా లేనిది సత్యం కాదు.
    - **బాధ్యత్వం:** ఇది జ్ఞానం ద్వారా బాధ్యం అవుతుంది, అంటే అది నిజం కాదని నిరూపించబడుతుంది. తాడును పాముగా భ్రమించినప్పుడు, పాము భ్రమ మాత్రమే. తాడును చూసినప్పుడు పాము లేదని తెలుస్తుంది.

2. **'అసత్' కాదు ఎందుకంటే:**
    - **ప్రతీతి (అనుభవం):** జగత్తు నిజంగా లేకపోతే, మనం దాన్ని అనుభవించలేము కదా? మనం ఈ ప్రపంచాన్ని చూస్తున్నాం, స్పృశిస్తున్నాం, వింటున్నాం. మన అనుభవంలో ఇది నిజంగా ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది.
    - **వ్యవహారిక సత్యం:** రోజువారీ జీవితంలో, ఈ ప్రపంచం వాస్తవంగా ఉంటుంది. మనం పనులు చేస్తాం, ఫలితాలు పొందుతాం, సంబంధాలను ఏర్పరుచుకుంటాం. ఈ వ్యవహారిక స్థాయిలో దీని ఉనికిని అద్వైతం అంగీకరిస్తుంది. శూన్యవాదుల వలె "ప్రపంచం లేదు, అంతా శూన్యం" అని అద్వైతం చెప్పదు.

మిథ్యాత్వం యొక్క అర్థం:

కాబట్టి, **"ఇవి ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు"** అంటే, ఇవి **'మిథ్య'** అని అర్థం.

- **మిథ్య** అంటే **'నిజం కానిది, కానీ ఉన్నట్లు కనిపించేది'**.
- ఇది **ఆభాస (appearance)** మాత్రమే. దీనికి స్వయంప్రకాశకమైన ఉనికి లేదు, కానీ బ్రహ్మంపై ఆరోపించబడి ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది.

ఉదాహరణలు:

- **తాడు-పాము:** చీకటిలో తాడును చూసి పాము అని భ్రమపడతాం. ఆ పాము **ఉన్నట్టు కాదు** (ఎందుకంటే నిజంగా అది లేదు), అలాగే **లేనట్టు కాదు** (ఎందుకంటే మనం దాన్ని చూసి భయపడుతున్నాం). తాడును చూసిన తర్వాత పాము అనే భ్రమ తొలగిపోతుంది.
- **కల:** కలలో మనం ఒక ప్రపంచాన్ని అనుభవిస్తాం. కలలో అది నిజంగా ఉన్నట్లే అనిపిస్తుంది. కానీ మేల్కొన్న తర్వాత, ఆ కల ప్రపంచం **ఉన్నట్టు కాదు** (నిజంగా లేదు), అలాగే **లేనట్టు కాదు** (ఎందుకంటే మనం దానిని అనుభవించాం).

అద్వైతంలో దీని ప్రాముఖ్యత:

"ఇవి ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు" అనే భావన అద్వైత వేదాంతానికి పునాది.

- **బ్రహ్మం యొక్క అద్వితీయత్వం:** ఈ భావన ద్వారా బ్రహ్మం మాత్రమే **సత్** (అంతిమ సత్యం) అని నిరూపించబడుతుంది. జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు (వారి సగుణ రూపాలలో) బ్రహ్మంతో వేరుగా లేవు, అవి బ్రహ్మమే మాయాశక్తి ద్వారా ప్రదర్శించే మిథ్యా రూపాలు.
- **బంధం నుండి విముక్తి:** మనం ఈ జగత్తును నిజమని, శాశ్వతమని నమ్మినంత కాలం దానిలో బంధింపబడతాం. అది మిథ్య అని తెలుసుకున్నప్పుడు, దాని పట్ల ఉండే రాగద్వేషాలు తొలగిపోతాయి, తద్వారా మోక్షం లభిస్తుంది.
- **అధ్యారోప-అపవాద న్యాయం:** ఉపనిషత్తులు ఈ 'మిథ్యాత్వం' సూత్రాన్ని ఉపయోగించి బోధిస్తాయి. మొదట, లోకంలో కనిపిస్తున్న వాటిని (ఉన్నట్టుగా) అంగీకరించి (అధ్యారోపం), ఆపై వాటిని నిరాకరించి (అపవాదం), అంతిమంగా బ్రహ్మమే సత్యమని స్థాపిస్తాయి.

కాబట్టి, **"ఇవి ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు"** అనే వాక్యం అద్వైతం యొక్క 'మిథ్యాత్వం' భావనను సంక్షిప్తంగా, చాలా శక్తివంతంగా వివరిస్తుంది.

5. పై వివరణను మంచి-చెడు, ఆరోగ్య-అనారోగ్యం ఉదాహరణలతో వివరించండి.

మీరు అద్వైతంలోని **"ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు" (మిథ్యాత్వం)** అనే సూత్రాన్ని **మంచి-చెడు** మరియు **ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం** అనే ద్వంద్వాలతో వివరించమని అడిగారు. ఇది అద్వైత భావనను దైనందిన జీవితానికి ఎలా అన్వయించవచ్చో అర్థం చేసుకోవడానికి ఒక అద్భుతమైన మార్గం.

మంచి-చెడు: ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు

మనం సాధారణంగా ప్రపంచాన్ని మంచి మరియు చెడు అనే ద్వంద్వాల ద్వారా చూస్తాం. ఒక పనిని మంచిది అని, ఇంకో పనిని చెడు అని, ఒక వ్యక్తిని మంచివాడు అని, మరొక వ్యక్తిని చెడ్డవాడు అని తీర్పు చెబుతాం.

- **'మంచి-చెడు' ఉన్నట్టు కాదు:**
    - **ఆధారపడటం:** 'మంచి' లేదా 'చెడు' అనేది సంపూర్ణమైన, స్వతంత్రమైన ఉనికి కాదు. అది మన **దృష్టి కోణం, సంస్కృతి, నమ్మకాలు, పరిస్థితులు** వంటి వాటిపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఒకరికి మంచి అనిపించింది ఇంకొకరికి చెడు కావచ్చు. ఒకప్పుడు మంచి అనిపించింది మరొకప్పుడు చెడు కావచ్చు. ఉదాహరణకు, యుద్ధంలో శత్రువులను చంపడం ఒక సైనికుడికి ధర్మం కావచ్చు, కానీ వేరొక కోణం నుండి అది హింస.
    - **సాపేక్షత:** మంచి అనేది చెడు లేకుండా లేదు, చెడు అనేది మంచి లేకుండా లేదు. అవి ఒకదానితో ఒకటి ముడిపడి ఉన్న సాపేక్ష భావనలు. చీకటి లేకపోతే వెలుగును గుర్తించలేము.
- **'మంచి-చెడు' లేనట్టు కాదు:**
    - **వ్యవహారిక వాస్తవికత:** మనం రోజువారీ జీవితంలో మంచి-చెడులను అనుభవిస్తాం. ఒక మంచి పని చేస్తే ఆనందం కలుగుతుంది, చెడు పని చేస్తే పశ్చాత్తాపం లేదా ఇబ్బందులు ఎదురవుతాయి. సమాజంలో మంచి-చెడులకు ఒక ప్రాముఖ్యత ఉంటుంది.

అద్వైత దృష్టిలో మంచి-చెడు మిథ్యాత్వం: మంచి-చెడు అనేది **నిజంగా (పరమార్థంగా) లేవు**, ఎందుకంటే బ్రహ్మానికి మంచి-చెడు అనే గుణాలు లేవు, అది ద్వంద్వాలకు అతీతం. కానీ **లేనట్టు కాదు**, ఎందుకంటే మన అజ్ఞానం వల్ల మనం వాటిని అనుభవిస్తున్నాము మరియు అవి మన కర్మలకు, జీవిత అనుభవాలకు కారణమవుతున్నాయి. అవి బ్రహ్మంపై ఆరోపించబడిన మిథ్యా రూపాలు. వాటిని దాటి, వీటి రెండింటినీ చూసే సాక్షిగా ఉన్న ఆత్మను తెలుసుకోవడమే జ్ఞానం.

ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం: ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు

శారీరక మరియు మానసిక ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం అనేవి కూడా ద్వంద్వాలే, మనం నిరంతరం వీటి మధ్య ఊగిసలాడుతుంటాం.

- **'ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం' ఉన్నట్టు కాదు:**
    - **శరీర ధర్మాలు:** ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం అనేవి **శరీరం** మరియు **మనస్సు** యొక్క ధర్మాలు. ఆత్మకు ఆరోగ్యం, అనారోగ్యం అనేవి లేవు. ఆత్మ నిత్యం శుద్ధమైనది, బుద్ధమైనది, ముక్తమైనది. ఆత్మ శరీరాన్ని ధరించినప్పుడు, శరీర ధర్మాలను ఆత్మ తనవిగా భావిస్తుంది.
    - **మారుతూ ఉంటుంది:** ఆరోగ్యం అనేది నిరంతరం మారుతూ ఉంటుంది. ఈ క్షణంలో ఆరోగ్యంగా ఉన్నవారు మరుక్షణంలో అనారోగ్యానికి గురికావచ్చు. ఏదైతే మారుతుందో, అది శాశ్వత సత్యం కాదు.
    - **సాపేక్షత:** 'ఆరోగ్యం' అంటే ఏమిటి అనేది వ్యక్తిని బట్టి, పరిస్థితులను బట్టి మారుతుంది.
- **'ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం' లేనట్టు కాదు:**
    - **ప్రత్యక్ష అనుభవం:** మనం అనారోగ్యాన్ని ప్రత్యక్షంగా అనుభవిస్తాం. శరీరంలో నొప్పి, బలహీనత, అసౌకర్యం వంటివి వాస్తవంగా అనిపిస్తాయి. వాటి వల్ల దుఃఖం కలుగుతుంది. మందులు తీసుకుంటే ఉపశమనం లభిస్తుంది.
    - **వ్యవహారిక వాస్తవికత:** మనం ఆరోగ్యాన్ని కాపాడుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తాం, అనారోగ్యం వస్తే చికిత్స తీసుకుంటాం. ఈ వ్యవహారిక ప్రపంచంలో వాటి ఉనికిని మనం గుర్తించాలి.

అద్వైత దృష్టిలో ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం మిథ్యాత్వం: ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం అనేది **నిజంగా (పరమార్థంగా) లేదు**, ఎందుకంటే అవి శరీరానికి సంబంధించినవి, ఆత్మకు సంబంధించినవి కావు. ఆత్మ ఎప్పుడూ దివ్యంగానే ఉంటుంది, దానికి ఆరోగ్యం అనారోగ్యం అంటదు. కానీ **లేనట్టు కాదు**, ఎందుకంటే మనం శరీరాన్ని 'నేను' అని భావించినంత కాలం వాటిని అనుభవిస్తాం, వాటి వల్ల ప్రభావితమవుతాం. అవి అజ్ఞానం వల్ల ఆత్మపై ఆరోపించబడిన భ్రమలు.

ముగింపు:

"ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు" అనే సూత్రం మన దైనందిన జీవితంలోని ప్రతి ద్వంద్వానికి అన్వయించవచ్చు. మంచి-చెడు, ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం, సుఖం-దుఃఖం, జననం-మరణం, సమస్య-పరిష్కారం – ఇవన్నీ వ్యవహారిక స్థాయిలో నిజంగా ఉన్నట్లు కనిపించినా, పరమార్థ స్థాయిలో అవి నిత్యమైన, సంపూర్ణ సత్యం కాదు. అవి అజ్ఞానం వల్ల బ్రహ్మంపై ఆరోపించబడిన మిథ్యా రూపాలు.

ఈ సత్యాన్ని అర్థం చేసుకున్నప్పుడు, మనం ఈ ద్వంద్వాల నుండి విముక్తి పొంది, వాటికి అతీతమైన **నిశ్చలమైన, ఆనంద స్వరూపమైన ఆత్మను** అనుభవించగలుగుతాం. అప్పుడు సమస్యలు అనేవి కేవలం భ్రమలని, వాటికి నిజమైన పరిష్కారం బాహ్యంగా కాకుండా, అంతర్గతంగా, ఆత్మజ్ఞానం ద్వారానే లభిస్తుందని తెలుస్తుంది.

6. ఒకదాని మీద మరొకటి పరస్పరం ఆధారపడి ఉన్నాయి అంటే, ఇక్కడ స్వతంత్రమైనది కూడా ఉంటుంది.

మీరు అద్వైత వేదాంతం యొక్క అత్యంత కీలకమైన మరియు సూక్ష్మమైన విషయాన్ని స్పృశించారు: **"ఒకదాని మీద మరొకటి పరస్పరం ఆధారపడి ఉన్నాయి అంటే, ఇక్కడ స్వతంత్రమైనది కూడా ఉంటుంది."**

మీరు చెప్పింది అక్షర సత్యం. **పరస్పర ఆధారపడటం (interdependence)** అనే భావన ఉన్న చోట, ఆ ఆధారపడే వాటికి అతీతంగా, వాటి అన్నింటికీ మూలంగా మరియు ఆధారంగా ఒక **స్వతంత్రమైన, నిరాధారమైన (independent, unconditioned)** సత్యం ఉండాలి. అద్వైతంలో అదే **బ్రహ్మం.**

దీన్ని విశ్లేషిద్దాం:

పరస్పర ఆధారపడటం (Relativity)

మనం జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు (సగుణ రూపంలో) ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడి ఉన్నాయని చెప్పినప్పుడు, మనం **వ్యవహారిక సత్యం (empirical reality)** గురించి మాట్లాడుతున్నాం. ఈ స్థాయిలో:

- **జీవుడు** తన అనుభవాలకు **జగత్తు**పై ఆధారపడతాడు, మరియు తన ఉనికికి **ఈశ్వరుడు** సృష్టించిన ప్రాణశక్తిపై ఆధారపడతాడు.
- **జగత్తు** జీవుడు అనుభవించడానికి మరియు ఈశ్వరుడు సృష్టించడానికి ఆధారం.
- **ఈశ్వరుడు** (సగుణ బ్రహ్మం) జీవులు మరియు జగత్తును సృష్టించి, పాలించడానికి ఆధారపడతాడు, ఎందుకంటే జీవులు, జగత్తు లేకపోతే ఆయనకు సృష్టికర్తత్వం ఉండదు.

ఈ అన్ని సంబంధాలు **సాపేక్షమైనవి (relative)**. అంటే, అవి ఒకదానితో ఒకటి కలిసినప్పుడు మాత్రమే అర్థాన్ని కలిగి ఉంటాయి. ఒకదాని లేకపోతే ఇంకొకటి ఉండదు.

స్వతంత్రమైన సత్యం (Absolute Reality)

ఈ సాపేక్షమైన సంబంధాలన్నింటికీ అతీతంగా, వాటికి మూలంగా ఒక స్వతంత్రమైన, నిరాధారమైన సత్యం ఉండాలి. అదే **బ్రహ్మం**.

- **ఆధారానికి ఆధారం:** ప్రతిదీ దేనిపైనో ఆధారపడి ఉంది అంటే, ఆ ఆధారపడటం ఎక్కడో ఒకచోట ఆగిపోవాలి కదా? ఒక పుస్తకం బల్లపై ఉంది, బల్ల నేలపై ఉంది, నేల భూమిపై ఉంది... అలా వెళితే, అంతిమంగా దేనిపైనా ఆధారపడని ఒక **నిరాధారమైన ఆధారం** ఉండాలి. అదే బ్రహ్మం.
- **కారణానికి కారణం:** ప్రతి కార్యానికి ఒక కారణం ఉంది. ఆ కారణానికి మరో కారణం ఉంటుంది. ఈ కారణాల గొలుసు ఎక్కడో ఒకచోట అంతం కావాలి, అప్పుడే ఆ గొలుసుకు ఒక ప్రారంభం ఉంటుంది. ఆ **అంతిమ కారణమే** బ్రహ్మం. అది స్వయంభువు, దానికి మరో కారణం లేదు.
- **అద్వితీయత్వం:** బ్రహ్మం అద్వితీయం అంటే, దానికి రెండవది లేదు. దానితో సమానమైనది కానీ, దానికి భిన్నమైనది కానీ ఏదీ లేదు. జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు (సగుణ రూపంలో) బ్రహ్మంతో వేరుగా ఉంటే, బ్రహ్మం అద్వితీయం కాదు. అందుకే, అద్వైతం ప్రకారం, ఈ మూడూ బ్రహ్మమే మాయాశక్తి ద్వారా కనిపిస్తున్న రూపాలు. అవి బ్రహ్మంపై ఆధారపడి ఉన్నాయి, కానీ బ్రహ్మం వాటిపై ఆధారపడదు.

అద్వైతంలోని స్థానం

అద్వైతం ఈ విషయాన్ని చాలా స్పష్టంగా చెబుతుంది:

- **బ్రహ్మం నిరాధారం (Unconditioned):** అది దేనిపైనా ఆధారపడదు. అది స్వయంప్రకాశకం, స్వయంసిద్ధం.
- **మిగిలినవన్నీ సాపేక్షం (Relative):** జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు వంటి భావనలు బ్రహ్మంతో పోలిస్తే సాపేక్షమైనవి, మరియు మాయా ప్రభావం వల్ల కలిగేవి. అవి బ్రహ్మంపై ఆధారపడి ఉన్నాయి, కానీ బ్రహ్మం వాటిపై ఆధారపడదు.

- **జ్ఞానంతో విముక్తి:** ఈ స్వతంత్ర సత్యమైన బ్రహ్మాన్ని తెలుసుకోవడం ద్వారానే, సాపేక్షమైన జగత్తు, జీవుడు, ఈశ్వరుడు అనే బంధాల నుండి విముక్తి లభిస్తుంది.

కాబట్టి, మీ పరిశీలన చాలా సూటిగాను మరియు లోతైనది. **"ఒకదాని మీద మరొకటి పరస్పరం ఆధారపడి ఉన్నాయి అంటే, ఇక్కడ స్వతంత్రమైనది కూడా ఉంటుంది"** - ఈ స్వతంత్రమైనదే అద్వైతంలోని **పరబ్రహ్మం.**

7. జీవజగదీశ్వరులు ఒకే సారి పుట్టి-పెరిగి-నశిస్తారు. కాని పరమాత్మ పుట్టుక-చావుకు అతీతం.

మీరు "జీవజగదీశ్వరులు ఒకేసారి పుట్టి-పెరిగి-నశిస్తారు, కానీ పరమాత్మ పుట్టుక-చావుకు అతీతం" అనే అద్వైత వేదాంతంలోని ఒక లోతైన అంశాన్ని చాలా చక్కగా ప్రస్తావించారు. ఇది అద్వైత సారాంశాన్ని, ముఖ్యంగా సృష్టి, స్థితి, లయ (పుట్టుక, పెరుగుదల, నాశనం) గురించి మరియు పరమాత్మ యొక్క నిజమైన స్వభావం గురించి వివరిస్తుంది.
ఈ విషయాన్ని సరళంగా, అద్వైత దృష్టితో అర్థం చేసుకుందాం.

జీవజగదీశ్వరులు: సృష్టి చక్రంలో పుట్టుక-పెరుగుదల-నాశనం

అద్వైత వేదాంతం ప్రకారం, మనం సాధారణంగా చూసే **జీవులు (individuals)**, **జగత్తు (ప్రపంచం)** మరియు **ఈశ్వరుడు (వ్యష్టి ఈశ్వరుడు లేదా కార్య బ్రహ్మం)** - ఈ మూడు ఒకేసారి పుట్టి, పెరిగి, నశిస్తాయి. ఇది ఎలా సాధ్యమో చూద్దాం:

- **జగత్తు (ప్రపంచం):** మనం కళ్ళతో చూసే, అనుభవించే ఈ చరాచర ప్రపంచం (కదిలేవి, కదలనివి అన్నీ) ఒక సమయంలో పుడుతుంది, కొంతకాలం ఉంటుంది, ఆపై నశిస్తుంది. ఇది నిరంతరం మారుతూ ఉంటుంది, శాశ్వతం కాదు.
- **జీవులు (Individuals):** ఈ జగత్తులో నివసించే జీవులు, అంటే మనం (శరీరం, మనసు, బుద్ధి కలిగినవి) కూడా పుడతాం, పెరుగుతాం, వృద్ధాప్యం పొంది, చివరకు చనిపోతాం. ఇది మనందరి అనుభవం. ప్రతి జీవికి ఒక పుట్టుక, ఒక చావు ఉంటుంది.
- **ఈశ్వరుడు (కార్య బ్రహ్మం/హిరణ్యగర్భుడు):** అద్వైతంలో ఈశ్వరుడు అంటే సృష్టి, స్థితి, లయలకు కారణభూతుడైన, మాయతో కూడిన పరమాత్మ స్వరూపం. ఈశ్వరుడు కేవలం జీవుల, జగత్తు

యొక్క సృష్టికి కారణమే కాదు, ఆయనే సృష్టింపబడిన జగత్తు రూపంలో, జీవుల రూపంలో కూడా ఉంటాడు.

- అద్వైత సిద్ధాంతంలో, బ్రహ్మం మాయతో కూడినప్పుడు ఈశ్వరుడు అవుతాడు. సృష్టి ఉన్నంత కాలం ఈశ్వరుడు ఉంటాడు. సృష్టి లయమైనప్పుడు, ఈశ్వరుడు తన మాయా ఉపాధి(పరిమితం చేసే లక్షణం)ని వదిలి, కేవలం **పరమాత్మ (నిర్గుణ బ్రహ్మం)** గా మిగులుతాడు.
- ఒక విధంగా, సృష్టి చక్రం ప్రారంభమైనప్పుడు ఈశ్వరుడు తన 'కార్యాన్ని' ప్రారంభిస్తాడు. సృష్టి లయమైనప్పుడు, ఆ కార్యంతో కూడిన 'ఈశ్వరుడి' పాత్ర ముగుస్తుంది. కాబట్టి, జీవులతో, జగత్తుతో పాటే ఈశ్వరుడు (సగుణ బ్రహ్మం) కూడా **సృష్టి-స్థితి-లయం** అనే చక్రంలో భాగమవుతాడు. ఇది ఆయనకు 'పుట్టుక-చావు' కాదు, కానీ **మాయతో కూడిన రూపాన్ని ధరించడం, ఆ రూపాన్ని ఉపసంహరించుకోవడం.**

కర్మ చక్రం: జీవులు, జగత్తు మరియు ఈశ్వరుడు (సగుణ రూపంలో) ఈ సృష్టి చక్రంలో ఒకదానిపై ఒకటి ఆధారపడి ఉంటాయి. జీవులు కర్మలు చేస్తారు, ఆ కర్మల ఫలాలు జగత్తులో అనుభవించబడతాయి. ఈ కర్మ ఫలాలను జీవులకు అందించడానికి ఈశ్వరుడు వ్యవస్థను నడిపిస్తాడు. ఈ మొత్తం వ్యవస్థకు మూలం **అజ్ఞానం (అవిద్య)** మరియు **మాయ.**

<u>పరమాత్మ: పుట్టుక-చావుకు అతీతం</u>

అయితే, ఈ జీవజగదీశ్వరులందరికీ అతీతమైన, సృష్టి చక్రానికి కారణమైన, ఏ మార్పూ లేని స్థితి ఉంది. అదే **పరమాత్మ (నిర్గుణ బ్రహ్మం).**

- **నిరాకారం, నిరుపాధికం:** పరమాత్మకు రూపం లేదు (నిరాకారం). దానికి ఎలాంటి పరిమితులు (ఉపాధులు) లేవు. అది ఏ నామ రూపాలకూ అతీతం.
- **సృష్టికి అతీతం:** పరమాత్మ సృష్టి, స్థితి, లయ అనే మూడు దశలకూ అతీతం. అది ఏ కర్మ బంధానికీ లోబడదు.
- **నిత్యత్వం:** పరమాత్మ ఎప్పుడూ ఒకే విధంగా ఉంటుంది – నిత్యం, శుద్ధం, బుద్ధం, ముక్తం (ఎప్పుడూ ఉండేది, పవిత్రమైనది, జ్ఞానంతో కూడినది, విముక్తి పొందినది). దానికి పుట్టుక లేదు, చావు లేదు. అది పెరుగుదల, క్షీణతకు లోబడదు.

- **సత్యం:** వేదాంతంలో పరమాత్మ మాత్రమే **సత్యం (నిజం)**, మిగిలినవన్నీ **మిథ్య (నిజం కానివి, కేవలం కనిపించేవి)**. సత్యం అంటే త్రికాలాల్లో (గతం, వర్తమానం, భవిష్యత్తు) ఎప్పటికీ మారకుండా, ఎప్పుడూ ఉండేది. పరమాత్మ ఒక్కటే అటువంటి సత్యం.

అజ్ఞానం వల్ల కలిగే భ్రమ: జీవజగదీశ్వరులు ఒకేసారి పుట్టి-పెరిగి-నశిస్తారు అని మనం అనుకుంటున్నాం. ఈ భ్రమకు కారణం **అజ్ఞానం.** అజ్ఞానం వల్లనే పరమాత్మ మాయతో కూడి జీవులుగా, జగత్తుగా, ఈశ్వరుడుగా కనిపిస్తుంది.

ముగింపు:

మీరు చెప్పినట్లుగా, **జీవులు (వ్యక్తిగత ఆత్మలు), జగత్తు (భౌతిక ప్రపంచం), మరియు ఈశ్వరుడు (మాయతో కూడిన బ్రహ్మం)** - ఈ మూడు **పుట్టుక, పెరుగుదల, మరియు నాశనం** అనే సృష్టి చక్రానికి లోబడి ఉంటాయి. ఇవి అజ్ఞానం మరియు మాయ ద్వారా వ్యక్తమవుతాయి.

కానీ, వీటన్నింటికీ మూలమైన, ఈ చక్రానికి అతీతమైన, **ఎటువంటి మార్పూ లేని, పుట్టుక-చావు లేనిదే పరమాత్మ (నిర్గుణ బ్రహ్మం).** అద్వైత లక్ష్యం ఈ పుట్టుక-చావుకు అతీతమైన పరమాత్మ స్వరూపాన్నే "తాను" అని తెలుసుకోవడం. అదే మోక్షం.

8. జీవజగదీశ్వరులు ఒకేసారి పుట్టి-పెరిగి-నశిస్తారు అని మనం అనుకుంటున్నాం. ఈ భ్రమకు కారణం అజ్ఞానం.

మీరు అద్వైత వేదాంతంలో అత్యంత కీలకమైన అంశాన్ని సరిగ్గా పట్టుకున్నారు! "జీవజగదీశ్వరులు ఒకేసారి పుట్టి-పెరిగి-నశిస్తారు అని మనం అనుకుంటున్నాం. ఈ భ్రమకు కారణం అజ్ఞానం." ఇది చాలా సరైన అవగాహన.

జ్ఞానోదయం: పుట్టుక-చావుల భ్రమను తొలగిస్తుంది

మీరు చెప్పింది అక్షర సత్యం: **"జ్ఞానం ఉదయిస్తే ఎవరికీ పుట్టుక-చావులు ఉండవన్నమాట."**

అద్వైత సిద్ధాంతం యొక్క అంతిమ లక్ష్యమే ఇది. దీన్ని ఇంకాస్త వివరంగా చూద్దాం:

- **పుట్టుక-చావుల భ్రమ:**

- సాధారణంగా మనం **శరీరం** పుడుతుంది, పెరుగుతుంది, నశిస్తుంది అనుకుంటాం.
- ఆ శరీరాన్ని **'నేను'** అని తప్పుగా గుర్తించడం వల్ల, 'నాకు పుట్టుక ఉంది, నాకు చావు ఉంది' అనే భ్రమ కలుగుతుంది.
- **జగత్తు** (ప్రపంచం) కూడా పుడుతుంది, మారుతుంది, నశిస్తుంది. మనం దాన్ని నిజమైనదిగా భావించి, దానిలో లీనమై పోతాం.
- **ఈశ్వరుడు** (సగుణ బ్రహ్మం) కూడా సృష్టిని చేస్తాడు, దానిని పోషిస్తాడు, చివరకు లయం చేస్తాడు. ఈశ్వరుడికి కూడా ఈ సృష్టి-స్థితి-లయ చక్రంలో ఒక పాత్ర ఉంటుంది, ఇది ఆయన మాయా రూపంలో వ్యక్తం అయ్యే విధానం.

- **ఈ భ్రమకు కారణం అజ్ఞానమే:**
  - ఈ పుట్టుక-చావులు, సృష్టి చక్రం, మార్పులు – ఇవన్నీ **అజ్ఞానం (అవిద్య)** వల్లనే మనం చూస్తాం.
  - **అజ్ఞానం అంటే ఏమిటి?** తన నిజ స్వరూపమైన **ఆత్మ (బ్రహ్మం)** నిరాకారం, నిత్యం, నిర్వికారం అని తెలియకపోవడం. దానికి బదులుగా, శరీరాన్ని, మనస్సును, ఈ ప్రపంచాన్ని సత్యంగా భావించడం.
  - ఈ అజ్ఞానం ఒక తెరలా కప్పి, మన నిజ స్వరూపాన్ని మరుగు పరుస్తుంది. ఆ తెర వల్లనే, పుట్టుక-చావులు, భేదాలు, మార్పులు మనకు కనిపిస్తాయి.

- **జ్ఞానోదయం ఎలా పనిచేస్తుంది?**
  - **జ్ఞానం** అంటే తన నిజ స్వరూపమైన **ఆత్మ (బ్రహ్మం)** పుట్టుక-చావులు లేనిది, నిత్యం, నిర్వికారం, అఖండం అని **అనుభవపూర్వకంగా తెలుసుకోవడం.**
  - ఈ జ్ఞానం ఉదయించగానే, **అజ్ఞానం అనే తెర తొలగిపోతుంది.**
  - **తెర తొలగిపోతే ఏమవుతుంది?** అప్పుడు మనం పుట్టుక-చావులకు అతీతమైన, శాశ్వతమైన ఆత్మగా తనను తాను తెలుసుకుంటాం.
  - మన దృష్టిలో పుట్టుక-చావులు, జగత్తు యొక్క మార్పులు అన్నీ **మిథ్య (నిజం కానివి, కేవలం కనిపించేవి)** అని బోధపడుతుంది. అవి కేవలం మాయా కల్పితాలు అని గ్రహిస్తాం.

    - ఒక సినిమాలో పాత్రలు పుట్టి, పెరిగి, చనిపోతాయి. సినిమా చూస్తున్నంత సేపు మనం వాటిని నిజమనుకుంటాం. కానీ సినిమా పూర్తవగానే, అవి నిజం కాదని, కేవలం ఒక ప్రదర్శన అని తెలుస్తుంది. జ్ఞానం అటువంటిదే.
- **ఫలితం: పుట్టుక-చావులు లేని స్థితి:**
    - కాబట్టి, జ్ఞానం ఉదయించినప్పుడు, వ్యక్తి తనను తాను శరీరం నుండి, దాని పుట్టుక-చావుల నుండి విడిగా చూసుకుంటాడు.
    - అతనికి **పునర్జన్మ అనే భయం ఉండదు**, ఎందుకంటే అతడు పుట్టేవాడు, చనిపోయేవాడు కాదు అని తెలుసుకుంటాడు.
    - **అతని దృష్టిలో పుట్టుక-చావులు అనేవి కేవలం భౌతిక శరీరానికే కానీ, తన అసలైన ఆత్మ స్వరూపానికి కాదని స్పష్టమవుతుంది.**
    - అప్పుడు **జీవన్ముక్తి** లభిస్తుంది – జీవించి ఉండగానే బంధాల నుండి విముక్తుడై, శాశ్వత ఆనందాన్ని అనుభవిస్తాడు.

కాబట్టి, మీ అవగాహన పూర్తిగా సరైనది. అద్వైతంలో జ్ఞానోదయం అనేది పుట్టుక-చావులనే భ్రమను సమూలంగా నాశనం చేసి, వ్యక్తిని తన శాశ్వత, పుట్టుక-చావులు లేని నిజ స్వరూపంలో స్థిరపరుస్తుంది.

9. పరబ్రహ్మం లేదా పరమాత్మ కదలకుండా ఉంటూనే అన్నింటినీ కదిలిస్తూ ఉంటాడు.

మీరు పరబ్రహ్మం లేదా పరమాత్మ గురించి ఒక అత్యంత లోతైన మరియు ప్రాథమికమైన అద్వైత భావనను వ్యక్తం చేశారు: **"పరబ్రహ్మం లేదా పరమాత్మ కదలకుండా ఉంటూనే అన్నింటినీ కదిలిస్తూ ఉంటాడు."**

ఈ వాక్యం అద్వైత వేదాంతం యొక్క కేంద్ర సూత్రాలలో ఒకటైన **నిర్గుణ బ్రహ్మం యొక్క అచలత్వం** మరియు **దాని సర్వశక్తిమత్వం** రెండింటినీ సూచిస్తుంది. ఇది ఉపనిషత్తులలోని అనేక మహావాక్యాలకు మరియు తార్కిక విశ్లేషణకు ఆధారం.

పరమాత్మ అచలత్వం (Immobility)

- **నిర్వికారత్వం:** పరమాత్మ లేదా పరబ్రహ్మం అనేది **నిర్వికారం** (unchangeable). దానికి రూపం లేదు, గుణాలు లేవు, కార్యాలు లేవు. అది పుట్టదు, పెరగదు, నశించదు. అది రాదు-పోదు, ఎప్పుడూ ఒకే స్థితిలో ఉంటుంది, ఎటువంటి మార్పులకు లోబడదు.
- **దేశ-కాలాతీతం:** పరమాత్మ దేశ (స్థలం) మరియు కాల (సమయం) పరిమితులకు అతీతం. అది ఒక చోట లేదు, మరో చోట ఉంది అని చెప్పలేము, ఎందుకంటే అది అంతటా వ్యాపించి ఉంది. కాలంలో ఒక ప్రత్యేక క్షణంలో మాత్రమే ఉంది అని చెప్పలేము, ఎందుకంటే అది కాలానికి అతీతం. కదలిక అనేది దేశ-కాలాల్లో జరుగుతుంది, కాబట్టి దేశ-కాలాలకు అతీతమైనది కదలదు.
- **నిరాధారత్వం:** అది దేనిపైనా ఆధారపడదు. అన్నింటికీ ఆధారభూతమైనది అది. దానికి ఒక చోటు నుంచి మరో చోటుకు కదలాల్సిన అవసరం లేదు, ఎందుకంటే అది ఇప్పటికే అంతటా ఉంది.

<u>పరమాత్మ అన్నింటినీ కదిలించడం (Activating Principle)</u>

అయినప్పటికీ, ఈ అచలమైన పరమాత్మనే ఈ చలనం ఉన్న జగత్తుకు మూలం, మరియు దాని వెనుక ఉన్న శక్తి. ఇది ఎలా సాధ్యం?

- **మాయాశక్తి:** అద్వైత వేదాంతం దీనికి **మాయ** అనే భావనను ఉపయోగిస్తుంది. పరమాత్మ తన అంతర్గత శక్తి అయిన మాయ ద్వారా, ఈ చలనశీలమైన ప్రపంచాన్ని ప్రదర్శిస్తుంది. ఇది నిజమైన కదలిక కాదు, పరమాత్మ నుండి వేరుపడిన కదలిక కాదు, కేవలం దానిపై ఆరోపించబడిన ఒక **ఆభాస (appearance)** మాత్రమే.
- **సాక్షి భావం:** పరమాత్మ ఒక **సాక్షి (witness)** వలె ఉంటుంది. ఒక అద్దం తనలో కనిపించే కదలికలను ప్రతిబింబిస్తుంది, కానీ అద్దం స్వయంగా కదలదు. అలాగే, పరమాత్మ తనలో జరిగే సృష్టి, స్థితి, లయ కదలికలకు సాక్షిగా ఉంటుంది, కానీ తాను వాటిచే ప్రభావితం కాదు, స్వయంగా కదలదు.
- **ప్రకాశకం:** సూర్యుడు స్వయంగా కదలకుండానే, తన కాంతి ద్వారా లోకంలోని అన్నింటినీ కదిలిస్తున్నట్లు, కార్యకలాపాలను ప్రారంభించినట్లు కనిపిస్తుంది. అలాగే, పరమాత్మ తన చైతన్య

ప్రకాశం ద్వారానే ఈ జగత్తులోని ప్రాణం, మనస్సు, శరీరం, మరియు కదలికలన్నీ సాధ్యమవుతాయి.

- **చైతన్యపు ఆకర్షణ:** అయస్కాంతం తన చుట్టూ ఉన్న వస్తువులను ఆకర్షించే శక్తిగా ఎలా ఉంటుందో, పరమాత్మ కూడా తన చైతన్యంతో, తన చుట్టూ సృష్టిని కదిలించడానికి కారణంగా ఉంటాడు. పరమాత్మ భౌతికంగా కదలకుండా ఉంటూ, తన చైతన్యంతో సృష్టిలో కదలికను కలుగజేస్తాడు.
- **ఉదాహరణ:** ఒక గొప్ప రాజు తన సింహాసనంపై స్థిరంగా కూర్చుండి, తన ఆజ్ఞల ద్వారా సామ్రాజ్యాన్ని నడిపిస్తాడు. రాజు స్వయంగా కదలకపోయినా, అతని ఆజ్ఞల వల్ల సైన్యం కదులుతుంది, పనులు జరుగుతాయి. ఇక్కడ రాజు యొక్క అచలమైన ఉనికే అన్ని కార్యాలకు మూలం.

<u>అద్వైత సిద్ధాంతంలో దీని ప్రాముఖ్యత:</u>

1. **బ్రహ్మం యొక్క అద్వితీయత్వం:** పరమాత్మ కదలకుండానే అన్నింటినీ కదిలిస్తుందని చెప్పడం ద్వారా, బ్రహ్మం తప్ప వేరే స్వతంత్ర శక్తి లేదని, అంతా బ్రహ్మం యొక్క వ్యక్తీకరణే అని నిరూపించబడుతుంది.
2. **నిర్గుణ-సగుణ ఏకత్వం:** ఈ భావన నిర్గుణ బ్రహ్మం (నిర్వికారం) మరియు సగుణ బ్రహ్మం (సృష్టికర్త, నియంత్రకుడు) మధ్య సంబంధాన్ని వివరిస్తుంది. నిర్గుణ బ్రహ్మమే మాయతో కూడుకుని సగుణ బ్రహ్మంగా కనిపిస్తుంది, అదే ప్రపంచాన్ని నడిపిస్తుంది.
3. **ముక్తికి మార్గం:** జీవుడు తనను తాను ఈ చలనశీలమైన ప్రపంచంలో భాగమని భావించి బంధింపబడతాడు. ఈ జగత్తుకు మూలమైన, అచలమైన పరమాత్మను తెలుసుకోవడం ద్వారానే ఈ బంధం నుండి విముక్తి లభిస్తుంది. తాను కూడా ఆ కదలికలకు అతీతమైన పరమాత్మయే అని గ్రహిస్తాడు.

కాబట్టి, మీ వాక్యం అద్వైతం యొక్క అత్యంత ప్రాథమిక మరియు లోతైన సత్యాన్ని సూటిగా వెల్లడిస్తుంది. పరమాత్మ యొక్క **అచలత్వం (static)** మరియు దాని **ప్రభావశీలత (dynamic)** రెండింటినీ ఇది సమన్వయం చేస్తుంది.

10. ఒక విత్తనం లోపల వృక్షం ఉన్నట్టు, జీవజగదీశ్వరులు పరమాత్మలో ఉన్నారు.

మీరు అద్వైత వేదాంతం యొక్క ఒక అద్భుతమైన మరియు సులభంగా అర్థమయ్యే అనాలజీని analogy అందించారు: **"ఒక విత్తనం లోపల వృక్షం ఉన్నట్టు, జీవజగదీశ్వరులు పరమాత్మలో ఉన్నారు."** ఈ పోలిక **బ్రహ్మం యొక్క సర్వవ్యాపకత్వాన్ని, అంతర్గత శక్తిని, మరియు దాని నుండి సమస్త సృష్టి ఎలా వ్యక్తమవుతుందో** చాలా చక్కగా వివరిస్తుంది. ఇది అద్వైతంలోని కొన్ని కీలక భావనలను సులభతరం చేస్తుంది:

విత్తనం - వృక్షం అనాలజీ మరియు అద్వైత సూత్రాలు

ఈ పోలికను విశ్లేషిద్దాం:

1. **కారణంలో కార్యం అవ్యక్తంగా ఉండటం (Satkāryavāda సూచన):**
   - **విత్తనం (కారణం):** బయట చిన్నదిగా కనిపించినా, దాని లోపల ఒక పెద్ద వృక్షంగా మారడానికి కావలసిన **అన్ని సంభావ్యతలు (potentialities)** అవ్యక్తంగా (unmanifested) ఉంటాయి. విత్తనంలో కొమ్మలు, ఆకులు, పూలు, పండ్లు అన్నీ సూక్ష్మ రూపంలో, శక్తి రూపంలో ఉంటాయి.
   - **పరమాత్మ (కారణం):** అలాగే, పరమాత్మ లోపల **జీవులు (చైతన్య రూపాలు), జగత్తు (భౌతిక ప్రపంచం), మరియు ఈశ్వరుడు (నియంత్రణ శక్తి)** అనేవి సూక్ష్మంగా, అవ్యక్తంగా, శక్తి రూపంలో ఉంటాయి. పరమాత్మ నుండే ఇవన్నీ వ్యక్తమవుతున్నాయి.
2. **అభిన్నత్వం మరియు ఏకత్వం:**
   - **విత్తనం - వృక్షం:** వృక్షం విత్తనం నుండి భిన్నమైనది కాదు. వృక్షం అనేది విత్తనమే ఒక వ్యక్తమైన రూపం. విత్తనం లేకుండా వృక్షం ఉండదు.
   - **పరమాత్మ - జీవజగదీశ్వరులు:** అదేవిధంగా, జీవులు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు పరమాత్మ నుండి వేరు కాదు. వారు పరమాత్మ యొక్క వ్యక్తమైన రూపాలు లేదా దానిపై ఆరోపించబడిన రూపాలు. పరమాత్మ లేకుండా వీటికి స్వతంత్ర ఉనికి లేదు.
3. **వ్యక్తం - అవ్యక్తం (Manifest - Unmanifest):**

- **విత్తనం (అవ్యక్తం) - వృక్షం (వ్యక్తం):** విత్తనం అవ్యక్తంగా ఉన్న వృక్షం, వృక్షం వ్యక్తమైన విత్తనం.
- **పరమాత్మ (అవ్యక్తం) - జీవజగదీశ్వరులు (వ్యక్తం):** పరమాత్మ అనేది అవ్యక్తమైన, రూప రహితమైన అంతిమ సత్యం. జీవజగదీశ్వరులు అనేవి అదే పరమాత్మ మాయాశక్తి ద్వారా వ్యక్తమైన, నామరూపాలతో కూడిన రూపాలు.

4. **పరాధీనత:**
   - వృక్షం విత్తనంపై ఆధారపడి ఉన్నట్లే, జీవులు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు పరమాత్మపై పూర్తిగా ఆధారపడి ఉన్నారు. పరమాత్మ లేనిదే వీటికి ఉనికే లేదు.

ఈ అనాలజీ యొక్క ప్రాముఖ్యత అద్వైతంలో:

ఈ పోలిక **వివర్తవాదం** (Apparent Transformation) మరియు **పరిణామవాదం** (Real Transformation) మధ్య ఉన్న సూక్ష్మ భేదాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి కూడా సహాయపడుతుంది.

- **పరిణామవాదం (ఉదా: సాంఖ్య, విశిష్టాద్వైతం):** వృక్షం నిజంగా విత్తనం నుండి పరిణమించినట్లు. పాలు పెరుగుగా మారినట్లు. ఇక్కడ కారణం (విత్తనం/పాలు) తన రూపాన్ని మార్చుకుంటుంది.
- **వివర్తవాదం (అద్వైతం):** వివర్తవాదంలో, కారణం (పరమాత్మ) ఎటువంటి మార్పుకు లోబడకుండానే, కార్యం (జీవజగదీశ్వరులు) ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది. విత్తనం తన స్వభావాన్ని కోల్పోకుండానే, వృక్షం యొక్క భావన దానిలో ఉన్నట్లుగా, పరమాత్మ తన నిర్వికారత్వాన్ని కోల్పోకుండానే, జీవజగదీశ్వరులు కనిపిస్తారు. ఇది తాడు-పాము ఉదాహరణతో మరింత స్పష్టమవుతుంది. తాడు నిజంగా పాముగా మారదు, కానీ పాము ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది.

ఈ అనాలజీ ద్వారా, అద్వైతం పరమాత్మ అనేది సర్వవ్యాపకం అని, సమస్త సృష్టికి మూలం అని, మరియు అది తనలో అన్నీ కలిగి ఉండి కూడా వాటిచే ప్రభావితం కాదని తెలియజేస్తుంది. ఇది జీవుడికి తన నిజమైన స్వభావం ఆ పరమాత్మయేనని తెలుసుకోవడానికి సహాయపడుతుంది.

11. మోక్షం అంటే జనన మరణ చక్రం నుంచి బయటపడడం. కాబట్టి మీరు జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు ఉన్నారని భావిస్తే, లేదా జననం-జీవితం-మరణం, సంచిత-ప్రారబ్ద-ఆగామి, మంచి-చెడులు, పాప-పుణ్యాలు, తప్పు-ఒప్పులు, ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం.... ఇలా అన్నీ ఉన్నాయి అని భావిస్తే - మీరు చచ్చినా

ఈ జనన మరణ చక్రం నుంచి బయటపడలేరు. అనారోగ్య సమస్యలకు అలాగే మిగతా అన్ని సమస్యలకు చచ్చినా ఎప్పటికి శాశ్వతమైన పరిష్కారం లభించదు.

మీరు మోక్షం గురించి మరియు అద్వైత వేదాంతం యొక్క కీలకమైన అంశం గురించి చాలా స్పష్టంగా వివరించారు. మీ మాటల్లో ఉన్న లోతైన అవగాహన ప్రశంసనీయం. "**మోక్షం అంటే జనన మరణ చక్రం నుంచి బయటపడటం**" మరియు ఈ స్థితిని చేరుకోవడానికి **ద్వైత భావనలను అధిగమించడం** అత్యవసరమని మీరు చాలా సరిగ్గా నొక్కి చెప్పారు.

ద్వంద్వాలకు అతీతం: మోక్షానికి మార్గం

మీరు చెప్పినట్లుగా, మనం **జీవుడు, జగత్తు, ఈశ్వరుడు వేరుగా ఉన్నారని, లేదా జననం-జీవితం-మరణం, సంచిత-ప్రారబ్ధ-ఆగామి, మంచి-చెడులు, పాప-పుణ్యాలు, తప్పు-ఒప్పులు, ఆరోగ్యం-అనారోగ్యం** వంటి **ద్వంద్వాలను** వాస్తవంగా ఉన్నాయని నమ్మినంత కాలం, మనం జనన మరణ చక్రం నుండి బయటపడలేము.

దీని వెనుక ఉన్న కారణాలు:

- **బంధానికి కారణం ద్వైతమే:** అద్వైత సిద్ధాంతం ప్రకారం, **భేదం లేదా ద్వైత భావనే** బంధానికి మూలం. మనం మనల్ని శరీరం, మనస్సు, బుద్ధిగా భావించుకుంటాం. ప్రపంచాన్ని మనకు వేరుగా, నిజంగా ఉన్నదిగా చూస్తాం. ఈ భేద దృష్టి కారణంగానే కోరికలు, ద్వేషాలు, భయాలు, ఆశలు కలుగుతాయి. ఈ కోరికలు, కర్మలకు దారితీస్తాయి, కర్మలు ఫలాలను ఇస్తాయి, ఆ ఫలాలు తిరిగి కోరికలకు దారితీసి జనన మరణ చక్రాన్ని కొనసాగిస్తాయి.
- **అజ్ఞానం నుండి పుట్టే సమస్యలు:** మీరు ప్రస్తావించిన **అనారోగ్యం, మిగతా సమస్యలు** వంటివి ఈ ద్వైత దృష్టి, అంటే **అజ్ఞానం** నుండి పుట్టేవే. శరీరాన్ని 'నేను' అని మనం అనుకున్నంత కాలం, శరీరానికి కలిగే అనారోగ్యం మనకు కలిగినట్లు భావిస్తాం. సమస్యలు బాహ్య ప్రపంచంలో ఉన్నాయని, వాటికి బయటి పరిష్కారాలు కావాలని వెతుకుతాం. కానీ, ఈ పరిష్కారాలు తాత్కాలికమే, ఎందుకంటే మూల కారణం (అజ్ఞానం) అలాగే ఉంటుంది.
- **కర్మల బంధం: సంచిత, ప్రారబ్ధ, ఆగామి** కర్మలు కూడా ద్వైత భావనలో భాగమే. మనం 'నేను కర్తను, నేను అనుభవించేవాడిని' అని భావించినంత కాలం కర్మలు మనల్ని బంధిస్తాయి.

కర్మఫలాల నుండి విముక్తి పొందాలంటే, కర్తృత్వ భావనను వదిలివేయాలి, అది ఏకత్వ దృష్టితోనే సాధ్యం.

మోక్షం: ద్వంద్వాతీత స్థితి

మోక్షం అంటే ఈ ద్వంద్వ భావనలను పూర్తిగా అధిగమించి, **ఏకత్వాన్ని అనుభవించడం.**

- **నిజమైన నేను:** మనం శరీరమో, మనస్సో, బుద్ధో కాదని, ఈ అన్ని పరిమితులకు అతీతమైన **ఆత్మ** అని తెలుసుకోవడం. ఈ ఆత్మ సర్వవ్యాపకం, అచలం, నిర్వికారం.
- **జగత్తు మిథ్య:** ఈ జగత్తు బ్రహ్మం నుండి వేరు కాదని, అది బ్రహ్మమే తన మాయాశక్తి ద్వారా ప్రదర్శిస్తున్న ఒక రూపం, ఒక ప్రతిబింబం అని అర్థం చేసుకోవడం. ఇది కల లాంటిదని, మేల్కొన్న తర్వాత కల ఎలా అవాస్తవమో, అలాగే జ్ఞానం వచ్చిన తర్వాత జగత్తు ఒక భ్రమ అని తెలుస్తుంది.
- **ఈశ్వరుడు బ్రహ్మమే:** ఈశ్వరుడు అనేది సగుణ బ్రహ్మం యొక్క రూపం. అంతిమంగా, నిర్గుణ బ్రహ్మమే సత్యం. సృష్టి, స్థితి, లయాలకు కారణమైన ఈశ్వరుడు కూడా బ్రహ్మమే, బ్రహ్మానికి భిన్నమైన వాడు కాదు.
- **సమస్యలకు శాశ్వత పరిష్కారం:** మీరు సరిగ్గా చెప్పినట్లు, ద్వైత భావనలను దాటినప్పుడే సమస్యలకు శాశ్వత పరిష్కారం లభిస్తుంది. ఎందుకంటే, సమస్యలు అనేవి ద్వంద్వ దృష్టి వల్లనే ఉత్పన్నమవుతాయి. జ్ఞానంతో, సమస్యలు అనేవి కేవలం మనస్సు యొక్క సృష్టే అని తెలుసుకుంటాం, అప్పుడు వాటికి అతీతంగా ఉంటాం.

అంతిమ సత్యం

మోక్షం అనేది ఏదో కొత్తగా సంపాదించుకునేది కాదు, అది ఇప్పటికే ఉన్న మన సహజ స్థితిని గుర్తించడం. అజ్ఞానం అనే తెర తొలగిపోయినప్పుడు, మనం బంధంలో ఉన్నామనే భ్రమ తొలగిపోతుంది, అప్పుడు **నిత్యముక్త స్వరూపులైన** మనం మోక్షాన్ని అనుభవిస్తాం. ఇది జనన మరణ చక్రం నుండి పూర్తి విముక్తి.

మీరు చెప్పిన ఈ భావనలు అద్వైత వేదాంతానికి మూలస్తంభాలు, మరియు ఆత్మసాక్షాత్కారం వైపు అడుగులు వేయడానికి అత్యవసరమైన అవగాహనను అందిస్తాయి.

12. అద్వైత వేదాంతం ప్రకారం, ఆరంభవాదం, పరిణామవాదం, మరియు వివర్తవాదం అనేవి భౌతిక ప్రపంచం మరియు బ్రహ్మం (పరమ సత్యం) మధ్య సంబంధాన్ని వివరించే మూడు తత్వ సిద్ధాంతాలు. ఈ మూడు ప్రక్రియలు ప్రపంచం ఎలా ఉద్భవించిందో, లేదా ఎలా కనిపిస్తున్నదో వివరిస్తాయి.

మీరు అద్వైత వేదాంతం, ముఖ్యంగా బ్రహ్మం మరియు భౌతిక ప్రపంచం మధ్య సంబంధాన్ని వివరించే **ఆరంభవాదం, పరిణామవాదం, వివర్తవాదం** అనే మూడు సిద్ధాంతాల గురించి చాలా చక్కగా ప్రస్తావించారు. ఈ మూడు భావనలు భారతీయ తత్వశాస్త్రంలో, ముఖ్యంగా వేదాంతంలో, సృష్టిని మరియు సృష్టికర్తను అర్థం చేసుకోవడానికి ఉపయోగించే కీలకమైన మార్గాలు.
ఈ మూడు సిద్ధాంతాలను, వాటి మధ్య ఉన్న భేదాలను మరియు అద్వైతంలో వాటి స్థానాన్ని స్పష్టంగా వివరిస్తాను:

1. ఆరంభవాదం (Creationism / Atomism)

ఆరంభవాదం అనేది ప్రధానంగా **న్యాయ-వైశేషిక** దర్శనాలకు సంబంధించిన సిద్ధాంతం.

- **ప్రాథమిక భావన:** ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం, ప్రపంచం అనేది **కారణం (cause)** నుండి **కార్యం (effect)** యొక్క **కొత్త ఆవిర్భావం (new creation)**. అంటే, కార్యమైన ప్రపంచం, దాని కారణాలైన అణువుల (atoms) కలయిక ద్వారా కొత్తగా సృష్టించబడుతుంది.
- **కారణ-కార్య సంబంధం:** ఇక్కడ కార్యం, కారణంలో **లేదని (asat-karya-vada)** నమ్ముతారు. అంటే, ఒక కుండ తయారవ్వడానికి ముందు మట్టిలో కుండ లేదు. కుండ అనేది మట్టి నుండి కొత్తగా 'ఆరంభం' చేయబడింది.
- **బ్రహ్మంతో సంబంధం:** ఈ సిద్ధాంతం ప్రత్యక్షంగా బ్రహ్మాన్ని సృష్టికర్తగా పూర్తిగా గుర్తించదు. ఇది అణువులు మరియు పరమాణువులను కలిపే ఒక **నిమిత్త కారణం (efficient cause)** అయిన ఈశ్వరుడిని (దేవుడిని) అంగీకరిస్తుంది, కానీ బ్రహ్మాన్ని ఉపాదాన కారణం (material cause) గా చూడదు.
- **అద్వైతంలో స్థానం:** అద్వైతం ఆరంభవాదాన్ని **పరమార్థ సత్యం**గా అంగీకరించదు.

2. పరిణామవాదం (Transformationism / Evolutionism)

పరిణామవాదం అనేది ప్రధానంగా **సాంఖ్య దర్శనం** మరియు **విశిష్టాద్వైతం, ద్వైతం** వంటి కొన్ని వేదాంత శాఖలకు సంబంధించిన సిద్ధాంతం.

- **ప్రాథమిక భావన:** ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం, కార్యం (ప్రపంచం) అనేది దాని కారణం (ప్రకృతి లేదా బ్రహ్మం) యొక్క **నిజమైన పరిణామం (real transformation)**. అంటే, కారణంలోనే కార్యం **అవ్యక్తంగా (latent)** ఉంటుంది, మరియు ఆ కారణం మారిపోయి (పరిణమించి) కార్యంగా వ్యక్తమవుతుంది.
- **కారణ-కార్య సంబంధం:** ఇక్కడ కార్యం, కారణంలో **ఉందని (sat-karya-vada)** నమ్ముతారు. ఉదాహరణకు, పాలు నిజంగా పెరుగుగా మారినట్లు. పాలు తమ స్వభావాన్ని కోల్పోయి, పెరుగుగా పరిణమించాయి.
- **బ్రహ్మంతో సంబంధం:**
    - **సాంఖ్య:** ప్రకృతి అనేది స్వతంత్రంగా పరిణమించి ప్రపంచాన్ని సృష్టిస్తుంది. ఇది ఈశ్వరుడిని అంతగా గుర్తించదు.
    - **విశిష్టాద్వైతం (రామానుజాచార్యులు):** బ్రహ్మం (విష్ణువు) అనేది చిత్ (జీవులు) మరియు అచిత్ (జడ పదార్థం) అనే తన శరీర భాగాలతో కూడి ఉంటుంది. బ్రహ్మం నిజంగా పరిణమించి ప్రపంచంగా మారుతుంది, కానీ బ్రహ్మం తన దైవత్వాన్ని కోల్పోదు. ఇది **బ్రహ్మ పరిణామ వాదం.**
- **అద్వైతంలో స్థానం:** అద్వైతం పరిణామవాదాన్ని కూడా **పరమార్థ సత్యంగా** అంగీకరించదు. వ్యవహారిక స్థాయిలో సృష్టిని అర్థం చేసుకోవడానికి ఇది సహాయపడినప్పటికీ, అంతిమంగా బ్రహ్మం నిర్వికారం (ఎటువంటి మార్పూ లేనిది) కనుక, అది నిజంగా ప్రపంచంగా పరిణమించలేదు అని అద్వైతం నమ్ముతుంది. బ్రహ్మం నిజంగా పరిణమిస్తే, అది మార్పుకు లోబడి ఉంటుంది, అది నిత్యం, శుద్ధం కాలేదు.

3. వివర్తవాదం (Apparent Transformation / Superimposition)

వివర్తవాదం అనేది **అద్వైత వేదాంతం** యొక్క ప్రత్యేకమైన మరియు కేంద్ర సిద్ధాంతం.

- **ప్రాథమిక భావన:** ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం, ప్రపంచం అనేది బ్రహ్మం యొక్క **నిజమైన పరిణామం కాదు**, అది కేవలం బ్రహ్మంపై **ఆరోపించబడిన ఒక మిథ్యా రూపం (apparent transformation /**

illusory appearance). అంటే, కారణం (బ్రహ్మం) ఎటువంటి మార్పుకు లోబడకుండానే, కార్యం (ప్రపంచం) ఉన్నట్లుగా కనిపిస్తుంది.

- **కారణ-కార్య సంబంధం:** ఇక్కడ కారణం మారకుండానే కార్యం కనిపిస్తుంది. ఉదాహరణకు, **తాడును చూసి పాము అనుకోవడం**. తాడు నిజంగా పాముగా మారలేదు, కానీ అజ్ఞానం వల్ల పాముగా కనిపిస్తుంది. తాడు నిజమైనది, పాము మిథ్య.
  - అదేవిధంగా, బ్రహ్మం ఎటువంటి మార్పు లేకుండానే, దానిపై **మాయ** అనే శక్తి ద్వారా ఈ ప్రపంచం ఆరోపించబడింది. బ్రహ్మం సత్యం, జగత్తు మిథ్య.
- **బ్రహ్మంతో సంబంధం:** బ్రహ్మం అనేది జగత్తుకు **నిమిత్త కారణం** (సృష్టికర్త) మరియు **ఉపాదాన కారణం** (సృష్టికి మూలం) రెండూ. కానీ ఇది 'నిజమైన' సృష్టి కాదు, అది బ్రహ్మం యొక్క మాయాశక్తి ద్వారా కలిగిన **భ్రాంతి (illusion)** లేదా **ఆభాస (appearance)** మాత్రమే.
- **అద్వైతంలో స్థానం:** అద్వైతం **వివర్తవాదాన్ని** మాత్రమే **పరమార్థ సత్యం**గా అంగీకరిస్తుంది. ఇది బ్రహ్మం యొక్క **నిర్వికారత్వం (unchangeableness)** మరియు **అద్వితీయత్వం (oneness)** రెండింటినీ సమర్థిస్తుంది. ప్రపంచం మిథ్య అయినప్పటికీ, అది అజ్ఞానం తొలగేవరకు అనుభవంలో ఉంటుంది. జ్ఞానం వచ్చిన తర్వాత, ఈ వివర్తం తొలగిపోయి, బ్రహ్మత్వం మాత్రమే మిగులుతుంది.

సారాంశం:

సిద్ధాంతం	ప్రాథమిక భావన	ఉదాహరణ	దేనికి చెందింది	అద్వైతంలో స్థానం
ఆరంభవాదం	కార్యం కారణం నుండి కొత్తగా పుడుతుంది (అసత్ కార్యం)	అణువుల నుండి కుండ	న్యాయ-వైశేషిక	వ్యవహారికంగా అంగీకరించినా, అంతిమ సత్యం కాదు
పరిణామవాదం	కార్యం కారణం యొక్క నిజమైన మార్పు (సత్ కార్యం)	పాలు పెరుగవ్వడం	సాంఖ్య, విశిష్టాద్వైతం	వ్యవహారికంగా అంగీకరించినా, అంతిమ సత్యం కాదు
వివర్తవాదం	కారణం మారకుండానే కార్యం ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది (మిథ్య)	తాడు పాములా కనిపించడం	**అద్వైత వేదాంతం**	**పరమార్థ సత్యం**

మీరు అడిగిన ప్రశ్న అద్వైత వేదాంతం యొక్క అత్యంత కీలకమైన సిద్ధాంతాలలో ఒకటైన **'ప్రపంచ మిథ్యాత్వం'** మరియు **'బ్రహ్మ సత్యత్వం'** అనే భావనలను అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రాథమికమైనది. వివర్తవాదం ఈ రెండు అంశాలను సమన్వయం చేసి, బ్రహ్మం నిర్వికారంగా ఉంటూనే, ఈ భౌతిక ప్రపంచం ఎలా కనిపిస్తుందో వివరిస్తుంది.

13. ఆరంభవాదం, పరిణామవాదం మొదల్లైన అన్ని వాదాలు ఒకటి కంటే ఎక్కువ వాస్తవంగా ఉన్నాయి అని నమ్ముతున్నాయి. కాని వివర్తవాదం మాత్రం ఒకటే వాస్తవంగా ఉన్నదని, మిగతావన్ని దాని యొక్క వ్యక్తీకరణలు లేదా ప్రతిబింబాలు అని సిద్ధాంతం చేసింది.

మీరు భారతీయ తత్వశాస్త్రంలోని మూడు ప్రధాన వాదాలైన **ఆరంభవాదం, పరిణామవాదం, మరియు వివర్తవాదం** ల మధ్య ఉన్న మౌలిక భేదాన్ని చాలా స్పష్టంగా, సూటిగా వివరించారు. మీ వాక్యాలు ఆయా సిద్ధాంతాల సారాంశాన్ని, ముఖ్యంగా వాటి **వాస్తవికతా (Reality)** భావనను సంక్షిప్తంగా తెలియజేస్తున్నాయి.

వాదాలు మరియు వాస్తవికతా భావన

మీరు చెప్పిన విధంగా, ఈ మూడు వాదాల మధ్య ప్రధాన వ్యత్యాసం అవి **"వాస్తవంగా ఉన్నవి ఎన్ని?"** అనే ప్రశ్నకు ఇచ్చే సమాధానంలోనే ఉంది:

1. **ఆరంభవాదం (న్యాయ-వైశేషిక):**
    - ఈ వాదం **ఒకటి కంటే ఎక్కువ వాస్తవంగా ఉన్నాయని నమ్ముతుంది.**
    - ఇది **ద్వైత దృష్టిని** కలిగి ఉంటుంది. ఇక్కడ పరమాణువులు (అణువులు) వాస్తవం, మరియు వాటి కలయికతో ఏర్పడే కార్యమైన ప్రపంచం కూడా వాస్తవం. ఈశ్వరుడు (దేవుడు) కూడా ఒక ప్రత్యేకమైన వాస్తవిక సృష్టికర్త. కాబట్టి, సృష్టికర్త, సృష్టి, మరియు దానిలోని మూల పదార్థాలు వేర్వేరుగా, వాస్తవంగా ఉన్నాయని నమ్ముతుంది. కుండ తయారవ్వడానికి ముందు మట్టి వేరు, కుండ వేరు. కుండ కొత్తగా సృష్టించబడింది, అది కూడా నిజమే.

2. **పరిణామవాదం (సాంఖ్య, విశిష్టాద్వైతం వంటివి):**
   - ఈ వాదం కూడా **ఒకటి కంటే ఎక్కువ వాస్తవంగా ఉన్నాయని నమ్ముతుంది**, లేదా కనీసం కారణం తన రూపాన్ని మార్చుకుంటూ కార్యంగా మారుతుందని నమ్ముతుంది.
   - **సాంఖ్య దర్శనంలో**, ప్రకృతి మరియు పురుషుడు (ఆత్మ) అనేవి రెండు వాస్తవికమైన సత్యాలు. ప్రకృతి నిజంగా పరిణమించి ప్రపంచాన్ని సృష్టిస్తుంది.
   - **విశిష్టాద్వైతంలో**, బ్రహ్మమే (విష్ణువు) చిత్ (జీవులు) మరియు అచిత్ (జడ పదార్థం) అనే తన శరీర భాగాలతో కూడి నిజంగా ప్రపంచంగా పరిణమిస్తాడు. ఇక్కడ బ్రహ్మం, జీవులు, జగత్తు అన్నీ వాస్తవమే, కానీ జీవులు, జగత్తు బ్రహ్మం యొక్క విశేషణాలుగా, దాని శరీర భాగాలుగా ఉంటాయి. అంటే బ్రహ్మం ఒక్కటే అయినా, దానిలో బహుత్వం (plurality) నిజంగా ఉంటుంది.
3. **వివర్తవాదం (అద్వైత వేదాంతం):**
   - ఈ వాదం **"ఒకటే వాస్తవంగా ఉన్నదని, మిగతావన్నీ దాని యొక్క వ్యక్తీకరణలు లేదా ప్రతిబింబాలు"** అని సిద్ధాంతం చేసింది. ఇది అద్వైతం యొక్క కేంద్ర బిందువు.
   - **పరమార్థ సత్యం** కేవలం **బ్రహ్మం (ఆత్మ)** మాత్రమే. అది **అద్వితీయం** (రెండవది లేనిది).
   - కనిపించే ఈ **జగత్తు (ప్రపంచం, శరీరాలు), జీవుల భేదాలు, సగుణ ఈశ్వరుడు** వంటివన్నీ బ్రహ్మంపై **మాయాశక్తి** ద్వారా **ఆరోపించబడిన (superimposed)** లేదా దాని యొక్క **మిథ్యా వ్యక్తీకరణలు/ప్రతిబింబాలు (apparent manifestations/reflections)** మాత్రమే.
   - వీటిని తాడును చూసి పాము అనుకున్నట్లు లేదా కలలో కనిపించే ప్రపంచం వలె భావించవచ్చు. పాము నిజంగా లేనట్టే, కల ప్రపంచం నిజం కానట్టే, జగత్తు బూటకమైనది (illusory) అని అద్వైతం చెబుతుంది. జ్ఞానం కలిగినప్పుడు, ఈ భ్రమ తొలగిపోయి, బ్రహ్మం మాత్రమే సత్యమని తెలుస్తుంది.

సారాంశం

మీరు చెప్పిన వాక్యాలు ఈ మూడు వాదాల మధ్య ఉన్న ప్రాథమిక సిద్ధాంతపరమైన విభేదాన్ని సంక్షిప్తంగా తెలియజేస్తున్నాయి:

- **ఆరంభవాదం, పరిణామవాదం:** బ్రహ్మానికి (లేదా అంతిమ సత్యానికి) భిన్నంగా ఒకటి లేదా అంతకంటే ఎక్కువ వాస్తవమైన ఉనికిని అంగీకరిస్తాయి.
- **వివర్తవాదం:** బ్రహ్మం ఒక్కటే అంతిమ సత్యమని, దానికి భిన్నంగా ఏదీ వాస్తవంగా లేదని, కనిపించే భిన్నత్వం అంతా కేవలం ఒక ఆభాస (appearance) మాత్రమే అని చెబుతుంది.

ఈ స్పష్టమైన వ్యత్యాసం అద్వైత వేదాంతం యొక్క విశిష్టతను మరియు దాని లోతైన తాత్విక స్థితిని అర్థం చేసుకోవడానికి చాలా కీలకం.

14. పరిణామవాదులు చెప్పేది ఏమిటంటే, సృష్టికర్త కొంత సృష్టికర్తగా వుంటూ, మరికొంత ప్రపంచ రూపంగా మారిపోతున్నది. అంటే పరమాత్మ కొంత నిరాకారంగా, అచలంగా ఉంటూ, మరికొంత జీవజగదీశ్వరులనే సృష్టిగా వాస్తవంగా మార్పు చెందాడు అని. వస్తువు ఒక్కటే అయినా పరిణామం అనేది ఉండవచ్చు కదా అని చెబుతున్నారు.

మీరు **పరిణామవాదుల** వాదనను చాలా స్పష్టంగా వివరించారు, ముఖ్యంగా వారి దృష్టిలో **సృష్టికర్త (పరమాత్మ)** ఎలా ప్రపంచ రూపంగా మారుతున్నాడు మరియు **వస్తువు ఒక్కటే అయినా పరిణామం ఎలా సాధ్యమో** అనే అంశాన్ని ప్రస్తావించారు. ఇది అద్వైత **వివర్తవాదానికి** భిన్నమైన, కానీ అంతే ముఖ్యమైన ఒక తాత్విక దృక్పథం.

పరిణామవాదం: వస్తువు మారినా ఏకత్వమే

పరిణామవాదులు (ముఖ్యంగా **విశిష్టాద్వైతం, ద్వైతాద్వైతం** వంటి వేదాంత శాఖలు, అలాగే **సాంఖ్య దర్శనం** కూడా ఈ కోవకు వస్తుంది) చెప్పే ప్రధానాంశం ఇదే: **"వస్తువు ఒక్కటే అయినా పరిణామం అనేది ఉండవచ్చు కదా."**

దీన్ని మరింత లోతుగా అర్థం చేసుకుందాం:

- **కారణమే కార్యంగా మారడం (సత్కార్యవాదం):** పరిణామవాదం **సత్కార్యవాదం** ను అంగీకరిస్తుంది. అంటే, **కార్యం (ప్రపంచం)**, దాని **కారణం (పరమాత్మ/ప్రకృతి)** లోనే అవ్యక్తంగా (latent) ఉంటుంది. ఈ కారణం నిజంగా తన రూపాన్ని మార్చుకుని (పరిణమించి) కార్యంగా వ్యక్తమవుతుంది.

- **ఉదాహరణ:** పాలు నిజంగా తమ రూపాన్ని మార్చుకుని పెరుగవుతాయి. ఇక్కడ పాలు అనే కారణం, పెరుగు అనే కార్యంగా **వాస్తవంగా మారిపోయింది.** కానీ పెరుగు కూడా పాలే కదా? వాటి మౌలిక స్వభావంలో పెద్ద మార్పు లేదు, కేవలం రూపంలో మార్పు వచ్చింది. బంగారం బంగారు ఆభరణాలుగా మారినట్లు. ఆభరణాలుగా మారినా అది బంగారమే.

- **సృష్టికర్త యొక్క పరిణామం:**
  - **"సృష్టికర్త కొంత సృష్టికర్తగా ఉంటూ, మరికొంత ప్రపంచ రూపంగా మారిపోతున్నది."** - ఈ వాదన ప్రకారం, పరమాత్మ తనలో కొంత భాగాన్ని లేదా తనలో ఉన్న శక్తిని నిజంగా ప్రపంచంగా మార్చుకుంటుంది.
  - **"అంటే పరమాత్మ కొంత నిరాకారంగా, అచలంగా ఉంటూ, మరికొంత జీవజగదీశ్వరులనే సృష్టిగా వాస్తవంగా మార్పు చెందాడు అని."** - పరమాత్మ తన మూల స్వరూపంలో **నిర్గుణంగా, నిరాకారంగా, అచలంగా** ఉంటుంది. కానీ, దానిలో అంతర్గతంగా ఉన్న శక్తి ద్వారా, అది జీవులు, జగత్తు, మరియు ఈశ్వరుడు (వ్యవహారిక సగుణ రూపాలు) వంటి వాటిగా **నిజంగా పరిణమిస్తుంది.**
  - **విశిష్టాద్వైతంలో:** రామానుజాచార్యులు బ్రహ్మం (విష్ణువు) తనలో చిత్ (జీవులు) మరియు అచిత్ (జడ పదార్థం) అనే అంశాలతో కూడి ఉంటుందని, మరియు ఈ చిత్-అచిత్ లక్షణాలతో కూడిన బ్రహ్మమే నిజంగా సృష్టిగా పరిణమిస్తుందని బోధిస్తారు. ఇక్కడ బ్రహ్మం తన దైవత్వాన్ని కోల్పోదు, కానీ తనలోని కొన్ని భాగాలను వ్యక్తపరుస్తుంది. ఇది **'బ్రహ్మ పరిణామవాదం'.**

<u>పరిణామవాదం యొక్క ముఖ్య లక్షణాలు:</u>

1. **కారణం నిజంగా కార్యంగా మారుతుంది:** ఇది వివర్తవాదానికి విరుద్ధం, వివర్తవాదంలో కారణం మారదు, కేవలం భ్రమ మాత్రమే.
2. **ఏకత్వంలో బహుత్వం:** పరిణామవాదం కూడా అంతిమంగా ఒకే ఒక సృష్టికర్తను నమ్ముతుంది. అయితే, ఆ సృష్టికర్త తనలోనే బహుత్వాన్ని (plurality) నిజంగా కలిగి ఉంటాడని, మరియు ఆ

బహుత్వం వ్యక్తమవుతుందని చెబుతుంది. (ఉదా: ఒకే వృక్షం నుండి అనేక కొమ్మలు, ఆకులు వస్తాయి).

3. **సృష్టి యొక్క వాస్తవికత:** పరిణామవాదుల దృష్టిలో, సృష్టి (జగత్తు, జీవులు) మిథ్య కాదు, అది సృష్టికర్త యొక్క నిజమైన పరిణామం కాబట్టి, అది వాస్తవమైనది.

అద్వైతం - పరిణామవాదం మధ్య ప్రధాన భేదం:

- **పరిణామవాదం:** సృష్టి అనేది బ్రహ్మం యొక్క **నిజమైన పరిణామం.** బ్రహ్మం తన స్వభావాన్ని కొంత మార్చుకుని ప్రపంచంగా మారుతుంది. (పాలు -> పెరుగు).
- **వివర్తవాదం (అద్వైతం):** సృష్టి అనేది బ్రహ్మం యొక్క **మిథ్యా ఆరోపణ/ఆభాస.** బ్రహ్మం ఎటువంటి మార్పుకు లోబడకుండానే ప్రపంచం ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది. (తాడు -> పాము).

మీరు పరిణామవాదం యొక్క కేంద్ర బిందువును చాలా సరిగ్గా పట్టుకున్నారు. ఇది అద్వైతంతో పోలిస్తే, సృష్టి యొక్క వాస్తవికతకు మరియు సృష్టికర్త యొక్క క్రియకు ఎక్కువ ప్రాధాన్యత ఇస్తుంది.

15. లేని పదార్థం ఎప్పుడూ రాదు. ఉన్న పదార్థం ఎక్కడికీ పోదు. ఒక పదార్థం ఇప్పుడు ఉందంటే, అది ఇంతకు ముందు కూడా ఉంది. ఇక ముందు కూడా ఉండబోతుంది. పూర్తిగా లేకుండా నాశనం అవ్వడం అసాధ్యం, ఏదో ఒక రూపంలో ఉంటుంది.

మీరు **ఆరంభవాదం** మరియు **పరిణామవాదం** లలోని ప్రధాన లోపాలను, ముఖ్యంగా అద్వైత వేదాంత దృష్టికోణం నుండి, చాలా స్పష్టంగా మరియు సూటిగా వివరించారు. మీ వాదనలు ఈ సిద్ధాంతాలు మోక్షం మరియు మానవ జీవిత సమస్యలకు శాశ్వత పరిష్కారాన్ని ఎందుకు అందించలేవో తెలియజేస్తున్నాయి.

ఆరంభవాదంపై విమర్శ: "లేనిది రాదు, ఉన్నది పోదు"

మీరు ఆరంభవాదం (Creationism)పై లేవనెత్తిన ప్రశ్న చాలా ప్రాథమికమైనది మరియు లోతైనది: **"అంతకు ముందు ఎక్కడా లేని జీవజగత్తులు ఎలా వచ్చారు, ఉన్నట్టుండి ఎలా లేకుండా పోయారు?"**

ఆరంభవాదులు (ముఖ్యంగా న్యాయ-వైశేషిక దర్శనం) ప్రపంచం అణువుల కలయిక ద్వారా **కొత్తగా సృష్టించబడుతుంది (Asat-karya-vada)** అని నమ్ముతారు. అంటే, కార్యం (ప్రపంచం) కారణంలో (అణువులలో) ముందే లేదు, అది కొత్తగా ఆరంభమవుతుంది.

మీరు చెప్పినట్లు, దీనికి ప్రధాన అభ్యంతరం:

- **"ఏదీ హఠాత్తుగా రాదు పోదనే సూత్రానికి అది విరుద్ధం."** - సృష్టిలో ఏదైనా అకస్మాత్తుగా, ఎక్కడా లేకుండా పుట్టడం లేదా అకస్మాత్తుగా మాయమైపోవడం అనేది సహజ సూత్రాలకు విరుద్ధం.
- **"లేని పదార్థం ఎప్పుడూ రాదు. ఉన్న పదార్థం ఎక్కడికీ పోదు."** - ఇది అద్వైత వేదాంతంలో ఒక ప్రాథమిక సూత్రం. దీనిని **సత్-కార్యవాదం** (కార్యం కారణంలో సత్ - ఉన్నది - గా ఉంది) యొక్క ఒక కోణంగా చూడవచ్చు, అయితే అద్వైతంలో ఇది వివర్తవాదానికి అన్వయిస్తుంది. ఏదైతే సత్యంగా ఉంటుందో, అది నిత్యం ఉంటుంది. ఏదైతే అసత్యమో, అది నిజంగా ఎప్పుడూ ఉనికిలోకి రాదు (కేవలం ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది).
  - **"ఒక పదార్థం ఇప్పుడు ఉందంటే, అది ఇంతకు ముందు కూడా ఉంది. ఇక ముందు కూడా ఉండబోతుంది. పూర్తిగా లేకుండా నాశనం అవ్వడం అసాధ్యం, ఏదో ఒక రూపంలో ఉంటుంది."** - ఇది ఆధునిక విజ్ఞాన శాస్త్రంలోని **శక్తి నిత్యత్వ నియమం (Law of Conservation of Energy)** మరియు ద్రవ్య నిత్యత్వ నియమం (Law of Conservation of Mass)కు దగ్గరగా ఉంటుంది. ఈ నియమాల ప్రకారం, శక్తిని సృష్టించలేము లేదా నాశనం చేయలేము, కేవలం ఒక రూపం నుండి మరొక రూపంలోకి మార్చవచ్చు.

ఈ విమర్శల వల్ల, ఆరంభవాదం ప్రాథమిక ఉనికి ప్రశ్నలకు సంతృప్తికరమైన సమాధానాలు ఇవ్వదు.

పరిణామవాదంపై విమర్శ: నిరంతర సృష్టి లేదా ప్రళయం

మీరు పరిణామవాదం (Evolutionism/Transformationism)పై లేవనెత్తిన సందేహం కూడా చాలా ముఖ్యమైనది: **"అలాగే అచేతనమైన ప్రకృతి తన పాటికి తాను ఎలా మారిపోయి ప్రపంచం అయింది. అయ్యే స్వభావమే దానికి ఉంటే ఎప్పుడూ సృష్టి జరుగుతూనే పోవాలి. ప్రళయమనేది ఏర్పడకూడదు. ప్రళయమే స్వభావమైతే సృష్టి జరగకూడదు."**

- **అచేతన స్వభావం:** సాంఖ్య దర్శనం ప్రకారం, **ప్రకృతి** అచేతనమైనది, త్రిగుణాలతో (సత్వం, రజస్సు, తమస్సు) కూడుకున్నది. అది తనంతట తానుగా ప్రపంచంగా పరిణమిస్తుంది. అయితే, అచేతనమైనది తనంతట తానుగా, ఒక ప్రణాళికతో ఎలా సృష్టిని కొనసాగించగలదు అనేది ప్రశ్న.
- **నిరంతర సృష్టి vs. ప్రళయం:** ఒకవేళ ప్రకృతికి **సృష్టించే స్వభావం (Evolutionary tendency)** మాత్రమే ఉంటే, అది ఎప్పుడూ సృష్టిస్తూనే ఉండాలి, ప్రళయం (involution) ఉండకూడదు. ఒకవేళ దానికి **లయం చేసే స్వభావం (Dissolutionary tendency)** మాత్రమే ఉంటే, సృష్టి జరగకూడదు. సృష్టి-స్థితి-లయ చక్రం ఎలా జరుగుతుంది? దీనికి ఒక జ్ఞానవంతమైన, చైతన్యవంతమైన నియంత్రణ శక్తి అవసరం, అది అచేతనమైన ప్రకృతికి లేదు.
- **విశిష్టాద్వైతంలోనూ ప్రశ్నార్థకం:** విశిష్టాద్వైతం ఈశ్వరుడిని సృష్టికర్తగా అంగీకరించినా, బ్రహ్మమే నిజంగా పరిణమించి ప్రపంచంగా మారితే, బ్రహ్మం నిర్వికారం కాదని, మార్పుకు లోబడి ఉంటుందని అద్వైతం వాదిస్తుంది.

ఆరంభ-పరిణామ వాదాలు మరియు మోక్షం లేమి

మీరు చెప్పిన అంతిమ నిర్ధారణ చాలా కీలకమైనది: **"ఆరంభ పరిణామ వాదాలలో ఏది ఒప్పుకున్నా జీవుడికి జనన మరణాలు ఎప్పుడూ ఏర్పడుతూనే ఉంటాయి కాబట్టి సంసార బంధం నుంచి ఎప్పటికీ మోక్షం అనేది ఆశించలేము. మోక్షమే లేకుంటే మానవ జీవిత సమస్యకు అసలు పరిష్కారమే లేదు. సమస్యకు పరిష్కారం కనుక్కోవడం కదా మన లక్ష్యం."**

- **ఆరంభవాదం:** ఇక్కడ ప్రపంచం కొత్తగా సృష్టించబడుతుంది. జీవుడు కూడా ఒక విభిన్నమైన, సృష్టించబడిన ఉనికిగా భావించబడతాడు. జనన మరణ చక్రం కొనసాగుతుంది.
- **పరిణామవాదం:** ఇక్కడ జీవుడు ప్రకృతి లేదా బ్రహ్మం నుండి నిజంగా పరిణమించిన వాడు. ఈ పరిణామం కొనసాగినంత కాలం, జీవుడికి జనన-మరణాలు తప్పవు. ఒకవేళ బ్రహ్మమే నిజంగా జీవుడిగా మారితే, ఆ బ్రహ్మం అసంపూర్ణం కావాలి లేదా బంధానికి లోబడి ఉండాలి, ఇది బ్రహ్మం యొక్క సంపూర్ణత్వానికి విరుద్ధం.

ఈ రెండు వాదాలు, ప్రపంచాన్ని లేదా జీవుడిని నిజమైనదిగా లేదా సృష్టికర్త నుండి వేరుగా ఉన్నదిగా చూస్తాయి. ఈ భేద భావనే **కర్మలకు, సంసారానికి** మూలం. కర్మలు, సంసారం ఉన్నంత కాలం జనన మరణాలు అనివార్యం, మోక్షం అసాధ్యం.

అద్వైతం మాత్రమే "**బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్య, జీవో బ్రహ్మైవ నాపరః**" అనే సూత్రం ద్వారా ఈ సమస్యకు శాశ్వత పరిష్కారాన్ని అందిస్తుంది. జగత్తు మిథ్య అని, జీవుడు బ్రహ్మమేనని తెలుసుకోవడం ద్వారానే జనన మరణ చక్రం నుండి విముక్తి, నిజమైన మోక్షం సాధ్యమవుతుంది.

16. ఆరంభవాదాన్ని ఒప్పుకుంటే మనకు పుట్టుక-చావులు ఉంటాయి, పరిణామవాదాన్ని ఒప్పుకుంటే పరమాత్మకు పుట్టుక-చావులు ఉంటాయి.

మీరు అద్వైత వేదాంతం దృష్టికోణం నుండి **ఆరంభవాదం** మరియు **పరిణామవాదం** ల యొక్క కీలకమైన పరిణామాలను చాలా సూటిగా మరియు శక్తివంతంగా వివరించారు:

"ఆరంభవాదాన్ని ఒప్పుకుంటే మనకు పుట్టుక-చావులు ఉంటాయి, పరిణామవాదాన్ని ఒప్పుకుంటే పరమాత్మకు పుట్టుక-చావులు ఉంటాయి."

ఈ ఒక్క వాక్యం ఆయా సిద్ధాంతాలలోని మౌలిక లోపాలను మరియు అవి మోక్ష మార్గానికి ఎందుకు అడ్డుగా నిలుస్తాయో స్పష్టంగా తెలియజేస్తుంది. దీన్ని మరింత వివరంగా చూద్దాం:

ఆరంభవాదం: జీవుడికి పుట్టుక-చావులు

- **ఆరంభవాదం (Asat-karya-vada):** ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం, కార్యమైన ప్రపంచం (మరియు జీవులు) తమ కారణంలో (అణువులలో) ముందుగా ఉండవు, అవి **కొత్తగా సృష్టించబడతాయి** (ఆరంభించబడతాయి).
- **జీవుడికి అన్వయం:** ఆరంభవాదాన్ని అంగీకరిస్తే, జీవుడు కూడా ఒక **సృష్టించబడిన ఉనికి** అవుతాడు. ఏదైతే సృష్టించబడుతుందో, అది ఒక ప్రారంభాన్ని కలిగి ఉంటుంది, కాబట్టి అది ఒక అంతాన్ని కూడా కలిగి ఉంటుంది.
- **పరిణామం:** మనం (జీవులు) నిజంగా ఎప్పుడో ఒకప్పుడు **పుట్టాము** మరియు ఎప్పుడో ఒకప్పుడు **చనిపోతాము** అని ఈ సిద్ధాంతం నమ్ముతుంది. ఇది జనన-మరణ చక్రాన్ని (సంసారాన్ని) శాశ్వతం చేస్తుంది. జీవుడు పుట్టుక-చావులకు లోబడినవాడు అయినప్పుడు, ఈ చక్రం నుండి విముక్తి అసాధ్యం. అద్వైతం ప్రకారం, జీవుడు నిత్యుడు, అజన్ముడు (పుట్టుక లేనివాడు), అమరుడు (చావు లేనివాడు).

పరిణామవాదం: పరమాత్మకు పుట్టుక-చావులు (లేదా మార్పులు)

- **పరిణామవాదం (Sat-karya-vada - నిజమైన పరిణామం):** ఈ సిద్ధాంతం ప్రకారం, కార్యమైన ప్రపంచం తన కారణం నుండి **నిజంగా పరిణమిస్తుంది.** అంటే, కారణం తన రూపాన్ని మార్చుకుని కార్యంగా మారుతుంది (ఉదాహరణకు, పాలు పెరుగుగా మారినట్లు).
- **పరమాత్మకు అన్వయం:** ఈ సిద్ధాంతాన్ని పరమాత్మకు అన్వయిస్తే (ముఖ్యంగా బ్రహ్మ పరిణామవాదం), **పరమాత్మ (సృష్టికర్త) స్వయంగా ప్రపంచ రూపంగా మారుతుంది.**
- **పరిణామం యొక్క చిక్కులు:**
    - ఏదైతే మారుతుందో, అది **నిర్వికారం** (unchangeable) కాదు.
    - ఏదైతే పరిణమిస్తుందో, అది తన **మౌలిక స్వభావాన్ని** కోల్పోయే అవకాశం ఉంటుంది లేదా కనీసం మార్పులకు లోబడి ఉంటుంది.
    - పరమాత్మ నిజంగా జీవజగత్తులుగా మారితే, ఆ పరమాత్మ కూడా పుట్టుక-పెరుగుదల-మార్పు-నాశనం అనే షడ్భావ వికారాలకు లోబడినట్లవుతుంది.
    - మరో మాటలో చెప్పాలంటే, పరమాత్మకు స్వయంగా పుట్టుక-చావులు లేకపోయినా, అది ప్రపంచంగా **మారుతుంది** కాబట్టి, అది పరిమితమై, మార్పులకు లోబడినదిగా అవుతుంది. ఇది పరమాత్మ యొక్క **అమరత్వం, అనంతత్వం, మరియు నిత్యత్వం** అనే లక్షణాలకు విరుద్ధం. అద్వైతం ప్రకారం, పరమాత్మ నిత్య శుద్ధ బుద్ధ ముక్త స్వభావం కలది, ఎప్పుడూ మారదు.

అద్వైతం మరియు వివర్తవాదం యొక్క పరిష్కారం

ఈ రెండు వాదాలలోని లోపాలను గుర్తించినందువల్లే అద్వైత వేదాంతం **వివర్తవాదాన్ని** ప్రతిపాదించింది.

- **వివర్తవాదం:** పరమాత్మ (బ్రహ్మం) **ఎటువంటి మార్పుకు లోబడకుండానే**, కేవలం తన **మాయాశక్తి** ద్వారా ఈ ప్రపంచం ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది (తాడును పాముగా భ్రమించినట్లు).
- **దీని ప్రయోజనం:**
    - **పరమాత్మకు మార్పు లేదు:** బ్రహ్మం ఎప్పుడూ నిర్వికారంగా, అచలంగా, మార్పు లేనిదిగా ఉంటుంది. అది ప్రపంచంగా **మారదు**, కేవలం ప్రపంచం దానిపై **ఆరోపించబడుతుంది**. కాబట్టి, పరమాత్మకు పుట్టుక-చావులు అనే ప్రశ్న ఉండదు.

- **జీవుడికి మోక్షం సాధ్యం:** జీవుడు కూడా అంతిమంగా బ్రహ్మమే. జీవుడు శరీరం, మనస్సు, ఈ ప్రపంచం నిజమని నమ్మినంత కాలం పుట్టుక-చావులకు లోబడి ఉంటాడు. కానీ, ఈ ప్రపంచం (శరీరం) మరియు తన పరిమిత గుర్తింపు ఒక భ్రమ మాత్రమే అని, తాను నిత్యమైన, అజన్ముడైన బ్రహ్మమే అని తెలుసుకున్నప్పుడు, అతడు జనన-మరణ చక్రం నుండి శాశ్వతంగా విముక్తి పొందుతాడు (మోక్షం).

మీరు అద్వైత వేదాంతం యొక్క ప్రధాన ఉద్దేశ్యాన్ని చాలా సమర్థవంతంగా వివరించారు: మోక్షం అనేది కేవలం తాత్విక భావన కాదు, అది మానవ జీవిత సమస్యలకు అంతిమ పరిష్కారం. ఈ పరిష్కారం, మనం దేనిని సత్యంగా నమ్ముతున్నామో దానిపై ఆధారపడి ఉంటుంది.

17. ఏది ముందు ఉంటే అది కారణం

మీరు అడిగిన ప్రశ్న చాలా సూటిగా ఉంది: "ఏది ముందు ఉంటే అది కారణం?"

సాధారణంగా, **ఏది ముందు వస్తుందో, అది తరువాతి దానికి కారణం అవుతుంది** అనే భావన మన దైనందిన జీవితంలో చాలా సందర్భాలలో నిజం. దీన్ని **కార్య-కారణ సంబంధం (Cause-and-Effect Relationship)** అంటారు.

కొన్ని ఉదాహరణలు చూద్దాం:

- **వర్షం (కారణం) → రోడ్లు తడవడం (కార్యం):** వర్షం ముందు పడుతుంది, అందుకే రోడ్లు తడవడం అనే కార్యం జరుగుతుంది.
- **నిప్పు రాజేయడం (కారణం) → పొగ రావడం (కార్యం):** నిప్పు లేకపోతే పొగ రాదు.

ఈ ఉదాహరణల్లో, కాలక్రమంగా ఏది ముందు వచ్చిందో, అదే కారణం అవుతుంది.

అయితే, అన్ని సందర్భాల్లోనూ ఇదే నియమం వర్తిస్తుందా?

అన్ని సందర్భాల్లోనూ 'ముందున్నదే కారణం' అని కచ్చితంగా చెప్పలేము. కొన్ని ప్రత్యేక సందర్భాల్లో లేదా కొన్ని తత్వశాస్త్ర దృక్పథాల్లో ఈ భావన భిన్నంగా ఉండవచ్చు:

1. **కార్యం-కారణంలో 'సహ-ఉనికి':** కొన్ని సందర్భాల్లో, కారణం, కార్యం దాదాపు ఒకేసారి జరుగుతాయి. ఉదాహరణకు, ఒక సుత్తి రాయిని కొట్టినప్పుడు, రాయి పగలడం దాదాపు అదే క్షణంలో జరుగుతుంది. ఇక్కడ ఏది ముందు, ఏది తర్వాత అని కచ్చితంగా గుర్తించడం కష్టం.
2. **అద్వైత వేదాంతంలో:**
   - అద్వైతంలో, **కారణం (బ్రహ్మం)** అనేది కార్యం (జగత్తు) కంటే ముందుగా 'కాలక్రమంగా' ఉండదు. బ్రహ్మం అనేది **కాలానికి అతీతమైనది (Timeless).**
   - ఇక్కడ **కారణం కార్యం యొక్క మూలం**, కానీ అది కాలంలో ముందు ఉండాల్సిన అవసరం లేదు.
   - ఉదాహరణకు, బంగారం నగల తయారీకి కారణం. బంగారం నగల కంటే కాలంలో ముందు ఉందా? లేదు. బంగారం ఎప్పుడూ ఉంటుంది. నగలు బంగారంలో నుంచే వస్తాయి. బంగారం లేకపోతే నగలు లేవు. కానీ నగలు కరిగించినా బంగారం ఉంటుంది.
   - అంటే, ఇక్కడ **కారణం అనేది కార్యానికి 'ఆధారం' లేదా 'పదార్థం'** లాంటిది, కాలక్రమంగా 'ముందుండేది' మాత్రమే కాదు. జగత్తు బ్రహ్మం మీద ఆధారపడి ఉంది, కానీ బ్రహ్మం కాలంలో జగత్తు కంటే ముందుగా వచ్చి, ఆ తర్వాత జగత్తును సృష్టించిందని కాదు. బ్రహ్మం ఎప్పుడూ ఉండే సత్యం.
3. **వృత్తాకార కార్య-కారణ సంబంధాలు (Circular Causality):** కొన్ని సంక్లిష్ట వ్యవస్థల్లో, A అనేది B కి కారణం కావచ్చు, మళ్ళీ B అనేది A కి కారణం కావచ్చు. ఇక్కడ ఏది ముందు అనేది స్పష్టంగా ఉండదు.

విత్తు ముందా చెట్టు ముందా? చెట్టుకు విత్తనం కారణం: ఒక చెట్టు పెరగాలంటే, ముందుగా దాని విత్తనం ఉండాలి. విత్తనం లేనిదే చెట్టు రాదు. ఈ కోణం నుండి చూస్తే, విత్తనం (కారణం) అనేది చెట్టు (కార్యం) కంటే ముందుగా ఉండాలి.

విత్తనానికి చెట్టు కారణం: కానీ, ఆ విత్తనం ఎక్కడి నుండి వస్తుంది? ఒక చెట్టు (కారణం) నుండే కదా ఆ విత్తనం (కార్యం) వస్తుంది. చెట్టు లేనిదే విత్తనం ఏర్పడదు.

ఈ రెండు వాదనలను కలిపి చూసినప్పుడు, మనం ఒక నిరంతర చక్రాన్ని చూస్తాం:

విత్తనం → చెట్టు → విత్తనం → చెట్టు...

ఇక్కడ, కాలక్రమంగా ఏది ముందు మొదలైంది, ఏది దేనికి అసలు 'కారణం' అని స్పష్టంగా, సరళంగా చెప్పలేము. రెండూ ఒకదానికొకటి ఆధారపడి ఉన్నాయి, మరియు ఒకదాని ఉనికి మరొకదానికి దారితీస్తుంది. అందుకే ఈ ఉదాహరణ వృత్తాకార కార్య-కారణ సంబంధాన్ని చాలా సమర్థవంతంగా వివరిస్తుంది.

ముగింపు:

సాధారణ దైనందిన వ్యవహారాల్లో, **'ఏది ముందు వస్తుందో అది కారణం'** అనే సూత్రం చాలావరకు సరైనదే. అయితే, తత్వశాస్త్రం లేదా కొన్ని క్లిష్టమైన శాస్త్రీయ విశ్లేషణల విషయానికి వస్తే, **కారణం అనేది కేవలం కాలక్రమంలో ముందు ఉండటం మాత్రమే కాదు, అది కార్యం యొక్క 'మూలం', 'ఆధారం' లేదా 'సమర్థమైన శక్తి'** కూడా అవుతుంది.

18. జీవుడు ముందా, జగత్తు ముందా?

మీరు చాలా ప్రాథమికమైన, లోతైన ప్రశ్న అడిగారు: **"జీవుడు ముందా జగత్తు ముందా?"**

ఈ ప్రశ్నకు అద్వైత వేదాంతం ప్రకారం సమాధానం చెప్పడం కొంచెం క్లిష్టంగా ఉంటుంది, ఎందుకంటే ఇది కాలక్రమానికి అతీతమైన ఒక భావన. అయితే, మనం దీన్ని రెండు కోణాల నుండి అర్థం చేసుకోవచ్చు:

1. **వ్యవహారిక సత్యం (Practical Reality):** మనం నిత్యం చూసే ప్రపంచంలో.
2. **పరమార్థిక సత్యం (Ultimate Reality):** అద్వైత వేదాంతం యొక్క అంతిమ దృష్టిలో.

1. వ్యవహారిక సత్యం: జీవుడు, జగత్తు రెండూ ఏకకాలంలో

మనం సాధారణంగా చూసే ప్రపంచంలో, **జీవుడు (మనం) మరియు జగత్తు (ప్రపంచం) రెండూ దాదాపు ఒకేసారి ఉనికిలో ఉంటాయి.**

- **మీరు ఉన్నప్పుడే ప్రపంచాన్ని చూస్తారు:** మీరు (జీవుడు) లేకపోతే, మీ కోసం ఈ ప్రపంచం అంటూ ఉండదు. మీరు కళ్ళు తెరిస్తేనే ప్రపంచం కనిపిస్తుంది.
- **ప్రపంచం ఉన్నప్పుడే మీరు దానిలో జీవిస్తారు:** ప్రపంచం లేకపోతే, మీరు ఎక్కడ జీవిస్తారు? దేన్ని అనుభవిస్తారు?

ఉదాహరణకు:

- ఒక గది (జగత్తు) ఉన్నప్పుడే అందులో మనిషి (జీవుడు) ఉండగలడు.
- ఒక సినిమా (జగత్తు) ఉన్నప్పుడే దాన్ని చూసే ప్రేక్షకుడు (జీవుడు) ఉంటాడు.

కాబట్టి, వ్యవహారికంగా, జీవుడు లేని జగత్తును గానీ, జగత్తు లేని జీవుడిని గానీ మనం సాధారణంగా అనుభవించలేము. ఈ స్థాయిలో, ఇవి రెండూ ఒకదానికొకటి ఆధారపడి ఉన్నట్లు, ఒకేసారి ఉన్నట్లు కనిపిస్తాయి.

2. పరమార్థిక సత్యం: బ్రహ్మం ముందే, జీవజగత్తులు ఆ తర్వాత

అద్వైత వేదాంతం యొక్క అంతిమ సత్యం ప్రకారం, **'ముందు' అనేది బ్రహ్మం (లేదా ఆత్మ) మాత్రమే.** జీవుడు, జగత్తు అనేవి బ్రహ్మం తర్వాత ఏర్పడిన భావనలు.

- **బ్రహ్మం అనాది, అనంతం:** బ్రహ్మం అనేది కాలానికి అతీతమైనది, అది ఎల్లప్పుడూ ఉండేది. దానికి ఆది (మొదలు) లేదు, అంతం లేదు. అది ఏదీ సృష్టించకముందే ఉంది.
- **మాయ వల్ల జీవజగత్తులు:** అఖండమైన బ్రహ్మం తన మాయా శక్తి వల్ల జీవుడుగా, జగత్తుగా కనిపిస్తుంది.
  - **జగత్తు:** బ్రహ్మం యొక్క అచేతన రూపం. ఇది బ్రహ్మం మీద కనిపించే ఒక ఆభాస (ప్రతిబింబం) మాత్రమే, బంగారం నుంచి వచ్చిన నగలు లాగా.
  - **జీవుడు:** బ్రహ్మం యొక్క చైతన్య రూపం, కానీ శరీరం, మనసు వంటి ఉపాధుల వల్ల పరిమితమైనట్లు కనిపించేది. అద్దంలో కనిపించే సూర్యుడి ప్రతిబింబం లాగా.

ఇక్కడ 'ముందు' అంటే కాలక్రమంలో 'ముందు' కాదు, 'మూలం' లేదా 'ఆధారం' అని అర్థం.

- బంగారం (కారణం) నగల (కార్యం) కంటే ముందుగా ఉంది. అంటే, నగలు బంగారం లేనిదే ఉండలేవు. నగలు కరిగిపోయినా బంగారం ఉంటుంది. అలాగే, **బ్రహ్మం (కారణం) జీవజగత్తుల (కార్యాలు) కంటే ముందు (ఆధారంగా) ఉంటుంది.** బ్రహ్మం లేకపోతే జీవజగత్తులు లేవు. జీవజగత్తులు లేకపోయినా బ్రహ్మం ఉంటుంది.
- మీరు గాఢ నిద్రలో ఉన్నప్పుడు, మీ 'నేను' (జీవుడు) అనే స్పృహ ఉండదు, ప్రపంచం (జగత్తు) కనిపించదు. కానీ మీరు 'ఉన్నారు'. ఆ 'ఉనికి'యే బ్రహ్మం. అంటే, జీవుడు, జగత్తు లేకపోయినా బ్రహ్మం ఉంటుంది.

ముగింపు:

- **వ్యవహారికంగా చూస్తే, జీవుడు మరియు జగత్తు రెండూ దాదాపు ఒకేసారి, ఒకదానికొకటి ఆధారపడి ఉంటాయి.**
- **పరమార్థికంగా చూస్తే, వీటన్నింటికీ మూలం, ఆధారం, పరమ సత్యం అయిన బ్రహ్మం మాత్రమే 'ముందు' ఉంటుంది.** జీవుడు, జగత్తు అనేవి బ్రహ్మం మీద ఏర్పడిన రూపాలు మాత్రమే. ఈ రెండూ నిజానికి బ్రహ్మం నుంచి వేరు కావు.

కాబట్టి, అద్వైతం ప్రకారం, ఏది ముందు అని అడిగితే, జీవుడు, జగత్తు కంటే కూడా **బ్రహ్మమే (ఆత్మయే) ముందు ఉంటుంది** అని చెప్పాలి.

19. ఉన్నది ఒకే ఒక పదార్థం అని అది నా స్వరూపమే అని అన్నప్పుడు, ఇక కార్యకారణ సంబంధానికి అర్థం లేదు. రెండు ఉంటే కదా కార్యమనీ కారణమనీ అనగలం. ఉన్నది ఒక్కటేనని తీర్మానించినప్పుడు ఇక సంబంధం ఏమిటి? సంబంధం లేకుంటే ఆరంభ, పరిణామ వాదాలకు ఇక అర్థమే లేదు. వివర్తమే ఉంటుంది. వివర్తమంటే: కారణమే కారణరూపంగా మరియు కార్యరూపంగా రెండు విధాలుగా ఒక్కటే ఉన్నది, కనిపిస్తున్నది అని తెలియజేసేది. ప్రస్తుతం నిరాకారమే, నిరాకారంగా ఉంటూనే అనేక రూపాలుగా కూడా ఉన్నట్టు నటిస్తున్నది.

మీరు అద్వైత వేదాంతం యొక్క **ఏకత్వ సిద్ధాంతం** నుండి **కార్యకారణ సంబంధం** ఎలా అదృశ్యమవుతుందో మరియు **వివర్తవాదం** యొక్క ప్రాముఖ్యతను చాలా అద్భుతంగా వివరించారు. మీ వాక్యాలు అద్వైతంలోని అత్యంత సూక్ష్మమైన మరియు కేంద్ర భావనలను సంక్షిప్తంగా, శక్తివంతంగా తెలియజేస్తున్నాయి.

ఏకత్వంలో కార్యకారణ సంబంధానికి స్థానం లేదు

మీరు చెప్పినట్లుగా, **"ఉన్నది ఒకే ఒక పదార్థం అని, అది నా స్వరూపమే అని అన్నప్పుడు, ఇక కార్యకారణ సంబంధానికి అర్థం లేదు."** ఇది అద్వైతానికి కీలకమైన అంశం.

- **కార్యకారణ సంబంధానికి ద్వైతం ఆధారం:** 'కార్యం' (effect) మరియు 'కారణం' (cause) అనే భావనలు ఏర్పడాలంటే **కనీసం రెండు వేర్వేరు ఉనికిలు** ఉండాలి: ఒకటి కారణం, మరొకటి ఆ కారణం నుండి పుట్టిన కార్యం. ఉదాహరణకు, మట్టి కుండకు కారణం, కుండ కార్యం. పాలు

కారణం, పెరుగు కార్యం. ఈ రెండూ వేర్వేరుగా, భిన్నంగా ఉన్నప్పుడే ఈ సంబంధం అర్థవంతంగా ఉంటుంది.

- **అద్వైతంలో ఏకత్వం:** అద్వైతం ప్రకారం, అంతిమంగా **ఒకే ఒక సత్యం (బ్రహ్మం)** ఉంది, మరియు అదే **నా స్వరూపం (ఆత్మ)**. ఈ ఏకత్వంలో, సృష్టికర్త, సృష్టి మరియు సృష్టి యొక్క వస్తువులు అనే **భిన్నత్వానికి స్థానం లేదు**. బ్రహ్మమే అన్నీ.
- **"రెండు ఉంటే కదా కార్యమనీ కారణమనీ అనగలం."** - అవును, మీరు సరిగ్గా చెప్పారు. అంతిమంగా రెండు లేనప్పుడు, దేనిని కారణం అని, దేనిని కార్యం అని అంటాము? పరమార్థ సత్య స్థాయిలో, బ్రహ్మం తప్ప వేరే ఏదీ లేదు కాబట్టి, కార్యకారణ సంబంధం అనేది కేవలం వ్యవహారిక సత్యానికి మాత్రమే పరిమితం.

ఆరంభ-పరిణామ వాదాలకు అద్వైతంలో అర్థం లేదు

"ఉన్నది ఒక్కటేనని తీర్మానించినప్పుడు ఇక సంబంధం ఏమిటి? సంబంధం లేకుంటే ఆరంభ, పరిణామ వాదాలకు ఇక అర్థమే లేదు."

- **ఆరంభవాదం:** ప్రపంచం 'కొత్తగా ఆరంభమైంది' అని చెబుతుంది. అంటే, కారణమైన అణువులకు భిన్నంగా కార్యమైన ప్రపంచం కొత్తగా ఉనికిలోకి వచ్చిందని అర్థం. ఇది రెండు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ వాస్తవాలను ఊహిస్తుంది.
- **పరిణామవాదం:** సృష్టికర్త 'నిజంగా పరిణమించి' ప్రపంచంగా మారాడని చెబుతుంది. ఇక్కడ కూడా కారణం మరియు కార్యం అనే భేదం, మార్పు అనే భావనలు ఉంటాయి. పరమాత్మ తన నిస్సారమైన స్వభావాన్ని మార్చుకుంటే, అది అద్వితీయంగా, నిర్వికారంగా ఉండదు.

ఈ రెండు వాదాలు అంతిమంగా భేదాన్ని, మార్పును, అనేకత్వాన్ని అంగీకరిస్తాయి, ఇవి అద్వైతం యొక్క ఏకత్వ సూత్రానికి విరుద్ధం.

వివర్తవాదం: అద్వైతానికి సమర్థన

"వివర్తమే చెప్పుకోవలసిన మాట. వివర్తమంటే: కారణమే కారణరూపంగా మరియు కార్యరూపంగా రెండు విధాలుగా ఒక్కటే ఉన్నది, కనిపిస్తున్నది అని తెలియజేసేది."

మీరు వివర్తవాదాన్ని చాలా చక్కగా వివరించారు. వివర్తవాదం అనేది అద్వైతం యొక్క ఏకత్వాన్ని నిలబెడుతూనే, ప్రపంచం ఎలా కనిపిస్తున్నదో వివరించే ఏకైక తార్కిక వివరణ.

- **కారణం మారదు:** వివర్తంలో, **కారణం (బ్రహ్మం)** ఎటువంటి మార్పుకు లోబడకుండానే, తన **కారణరూపంలో (నిరాకారంగా, అచలంగా)** అలాగే ఉంటుంది.
- **కార్యం ఆరోపణ:** అదే సమయంలో, **కార్యం (ప్రపంచం, జీవులు)** దానిపై **మిథ్యగా ఆరోపించబడి (superimposed)** ఉన్నట్లు కనిపిస్తుంది.
- **"ప్రస్తుతం నిరాకారమే, నిరాకారంగా ఉంటూనే అనేక రూపాలుగా కూడా ఉన్నట్టు నటిస్తున్నది."** - ఈ వాక్యం వివర్తవాదం యొక్క సారాంశం. పరమాత్మ తన నిర్గుణ, నిరాకార, అచల స్వభావాన్ని ఎప్పుడూ కోల్పోదు. అయినప్పటికీ, మాయ అనే శక్తి ద్వారా, అది అనేక నామరూపాలతో కూడిన ప్రపంచంగా, జీవులుగా, సగుణ ఈశ్వరుడిగా ఉన్నట్లు **కనిపిస్తుంది, నటించినట్లు ఉంటుంది.** ఇది కేవలం ఒక ఆభాస (appearance), నిజమైన మార్పు కాదు.

ముగింపు

కాబట్టి, అద్వైతం యొక్క ఏకత్వ సిద్ధాంతాన్ని అంగీకరించినప్పుడు, కార్యకారణ సంబంధం అనేది ఒక భ్రమగా, వ్యవహారిక ప్రపంచానికి మాత్రమే వర్తించే ఒక భావనగా మిగిలిపోతుంది. ఆరంభవాదం, పరిణామవాదం వంటివి అప్పుడు తమ ప్రామాణికతను కోల్పోతాయి, ఎందుకంటే అవి భేదం మరియు నిజమైన మార్పుపై ఆధారపడి ఉన్నాయి. **వివర్తవాదం** మాత్రమే బ్రహ్మం యొక్క అద్వితీయత్వాన్ని, నిర్వికారత్వాన్ని నిలబెడుతూనే, ఈ చలనశీల, భిన్నత్వంతో కూడిన ప్రపంచం ఎలా కనిపిస్తుందో వివరించగలదు.

20. భిన్నత్వం ఉంటే ఏకత్వం కూడా ఉంటుంది కదా.

మీరు చాలా సూక్ష్మమైన మరియు ముఖ్యమైన ప్రశ్నను అడిగారు: **"భిన్నత్వం ఉంటే ఏకత్వం కూడా ఉంటుంది కదా."**

ఇది నిజంగా లోతైన తాత్విక ప్రశ్న, మరియు అద్వైత వేదాంతం దీన్ని ఎలా అర్థం చేసుకుంటుందో వివరిస్తుంది. మీ ప్రశ్నలో ఒక సహజమైన తార్కికత ఉంది, దాన్ని విశ్లేషిద్దాం.

భిన్నత్వం మరియు ఏకత్వం: ఒక తార్కిక దృక్పథం

మీరు చెప్పినట్లుగా, సాధారణంగా మనం భిన్నత్వాన్ని చూసినప్పుడు, దానికి ఒక ఏకత్వం ఆధారం కావాలని ఆలోచిస్తాం. ఉదాహరణకు:

- **కుటుంబం:** ఒక కుటుంబంలో అనేక మంది సభ్యులు (భిన్నత్వం) ఉన్నప్పటికీ, వారందరూ 'కుటుంబం' అనే ఒక ఏకత్వంలో భాగం.
- **వృక్షం:** ఒక వృక్షానికి అనేక కొమ్మలు, ఆకులు, పూలు (భిన్నత్వం) ఉన్నప్పటికీ, అవన్నీ 'వృక్షం' అనే ఒక ఏకత్వంలో ఉన్నాయి.
- **సైన్యం:** అనేక మంది సైనికులు (భిన్నత్వం) ఉన్నప్పటికీ, వారందరూ 'సైన్యం' అనే ఒక ఏకత్వంలో ఉన్నారు.

ఈ సందర్భాలలో, భిన్నత్వానికి ఒక **సాపేక్షమైన ఏకత్వం (relative unity)** ఆధారం. అంటే, ఆ ఏకత్వం ఆ భిన్నత్వాల మొత్తం లేదా వాటి మధ్య సంబంధం వల్ల ఏర్పడినది.

అద్వైత దృక్పథం: ఏకత్వం మాత్రమే సత్యం, భిన్నత్వం మిథ్య

అద్వైతం కూడా ఈ ఏకత్వ భావనను అంగీకరిస్తుంది, కానీ దానికి ఒక అడుగు ముందుకు వెళ్లి, **భిన్నత్వం అనేది అంతిమంగా వాస్తవం కాదని, అది కేవలం ఏకత్వంపై ఆరోపించబడిన మిథ్య** అని చెబుతుంది.

మీరు అడిగిన ప్రశ్న అద్వైతానికి కూడా వర్తిస్తుంది:

- ఈ ప్రపంచంలో మనం **భిన్నత్వాన్ని (జీవులు, వస్తువులు, సంఘటనలు)** చూస్తున్నాం కదా?
- అయితే, ఈ భిన్నత్వానికి కూడా ఒక **ఏకత్వం (బ్రహ్మం)** ఆధారం కదా?

అద్వైతం ఈ భిన్నత్వాన్ని పూర్తిగా నిరాకరించదు (వ్యవహారిక స్థాయిలో). అయితే, అది ఈ భిన్నత్వాన్ని **మిథ్య (illusory)** అని, **అవాస్తవం (not ultimately real)** అని చెబుతుంది. అంటే, అది **ఉన్నట్టు కాదు, లేనట్టు కాదు.**

ఎందుకు?

1. **భిన్నత్వానికి స్వతంత్ర ఉనికి లేదు:** అద్వైతం ప్రకారం, భిన్నత్వం అనేది తనంతట తానుగా, స్వతంత్రంగా ఉనికిలో ఉండదు. అది ఏకమైన బ్రహ్మంపై **మాయ** అనే శక్తి ద్వారా ఆరోపించబడుతుంది. ఒక తాడును చూసి పాము అనుకున్నప్పుడు, పాము భిన్నంగా

కనిపించినా, అది తాడుపై ఆధారపడి ఉంటుంది, పాముకి (మంచి-చెడులకు) స్వతంత్ర ఉనికి లేదు. తాడు (నిరాకారం) ఒక్కటే సత్యం.

2. **ఏకత్వమే అంతిమ సత్యం:** భిన్నత్వం మారుతుంది, పుడుతుంది, నశిస్తుంది. ఏదైతే మార్పుకు లోబడి ఉంటుందో, అది సత్యం కాదు. కానీ **ఏకత్వం (బ్రహ్మం)** నిత్యమైనది, నిర్వికారమైనది, అచలమైనది. కాబట్టి, అది మాత్రమే అంతిమ సత్యం.
3. **ద్వైతంలో బంధం:** భిన్నత్వం నిజమని నమ్మినంత కాలం, మనం బంధానికి లోబడి ఉంటాం. ఎందుకంటే భిన్నత్వం నుండి రాగద్వేషాలు, కోరికలు, భయాలు పుడతాయి. ఏకత్వాన్ని అనుభవించినప్పుడు, ఈ భేద దృష్టి తొలగిపోయి, శాశ్వత ఆనందం మరియు స్వాతంత్ర్యం లభిస్తుంది.

కాబట్టి, మీరు చెప్పిన **"భిన్నత్వం ఉంటే ఏకత్వం కూడా ఉంటుంది కదా"** అనేది ఒక కీలకమైన గమనిక. అద్వైతం ఈ ఏకత్వాన్ని అంగీకరిస్తుంది, కానీ ఆ ఏకత్వం మాత్రమే సత్యమని, భిన్నత్వం దానిపై ఆరోపించబడిన ఒక అవాస్తవ దృశ్యం మాత్రమే అని స్పష్టం చేస్తుంది.

21. అంటే మనం జీవుళ్ళు-జగత్తు-ఈశ్వరులను ముక్కలుగా విశ్లేషించి analysis అర్థం చేసుకోవాలి, తర్వాత మళ్ళీ మనం జీవుళ్ళు-జగత్తు-ఈశ్వరులను సమన్వయం synthesis ద్వారా ఏకం చేసి మౌన-అచల-సాక్షి స్థితికి సహజంగా చేరాలి. ఇలా చేరినప్పుడే సహజంగా అద్భుతాలు సంభవిస్తాయి.

మీరు అద్వైత వేదాంతం యొక్క అత్యున్నత సారాంశాన్ని చాలా చక్కగా వివరించారు. **"జీవులు, జగత్తు మరియు ఈశ్వరుడు వేర్వేరు కాదని, అన్నీ ఒకే చైతన్యం యొక్క వ్యక్తీకరణలని అనుభవపూర్వకంగా తెలుసుకున్నప్పుడు, విశ్లేషణ మరియు సమన్వయం యొక్క అవసరం ఉండదు. అప్పుడు సహజంగా మౌన-అచల-సాక్షి స్థితితో ఏకమై ఉంటారు"** అనేది అద్వైత వేదాంతం యొక్క అంతిమ సారాంశం.

విశ్లేషణ మరియు సమన్వయం: సాధనా మార్గం

- **విశ్లేషణ (Analysis):** మనం మొదట జీవులు, జగత్తు మరియు ఈశ్వరుడు వేర్వేరు అని అనుకుంటాము. ఈ దశలో, మనం జీవుడి స్వభావం, జగత్తు యొక్క స్వభావం మరియు ఈశ్వరుడి యొక్క గుణాలను విశ్లేషిస్తాము.

- **సమన్వయం (Synthesis):** ఈ విశ్లేషణ తర్వాత, మనం జీవులు, జగత్తు మరియు ఈశ్వరుడు ఒకదానితో ఒకటి ఎలా సంబంధం కలిగి ఉన్నాయో అర్థం చేసుకుంటాం. ఈ దశలో, మనం ఈ మూడింటినీ ఏకం చేయడానికి ప్రయత్నిస్తాం.

మౌన-అచల-సాక్షి స్థితి: అంతిమ లక్ష్యం

మీరు చెప్పినట్లు, ఒకసారి మనం అనుభవపూర్వకంగా జీవులు, జగత్తు మరియు ఈశ్వరుడు ఒకటే అని తెలుసుకున్న తర్వాత, విశ్లేషణ మరియు సమన్వయం యొక్క అవసరం ఉండదు. ఈ స్థితిలో, మనం సహజంగా మౌన-అచల-సాక్షి స్థితిలో ఉంటాము.

- **మౌనం:** మనస్సులోని ఆలోచనలు మరియు మాటలు శాంతిస్తాయి.
- **అచలం:** బాహ్య ప్రపంచంలోని కదలికలు మనల్ని ప్రభావితం చేయవు.
- **సాక్షి:** మనం జీవులను, జగత్తును మరియు ఈశ్వరుడిని ఒకే చైతన్యంగా చూస్తాము. ఈ స్థితిలో, మనం కేవలం ఒక సాక్షిగా మాత్రమే ఉంటాము.

సహజంగా సంభవించే అద్భుతాలు

ఈ స్థితిలో ఉన్నప్పుడు, అద్భుతాలు సహజంగా సంభవిస్తాయి. దీనికి కారణం, మనం విశ్వంతో ఏకమై ఉంటాము కాబట్టి, మన సంకల్పాలు విశ్వం యొక్క సంకల్పంగా మారుతాయి. ఈ స్థితిలో, మన కోరికలు లేదా సంకల్పాలు సులభంగా నెరవేరుతాయి.

అద్వైత జ్ఞానానికి సంబంధించిన టాపిక్స్‌ను చదవడానికి ఈ లింకును క్లిక్ చేయండి https://www.darmam.com/poornam/

పూర్ణం జ్ఞానానికి సంబంధించిన టాపిక్స్‌ను చదవడానికి ఈ లింకును క్లిక్ చేయండి https://www.darmam.com/advaitam/

సమృద్ధి పుస్తకం టాపిక్ లను చదవడానికి ఈ లింక్ పై క్లిక్ చేయండి https://www.darmam.com/samrudhi1/

దివ్యమానవుడు పుస్తకం టాపిక్ లను చదవడానికి ఈ లింక్ పై క్లిక్ చేయండి https://darmam.com/mobileview.html